Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הײנט 8 זײטען.

AJER FOLKSBLAT

פרײז 20 גראשען

פֿײער פֿאלקסבלאט

№ 252 | לאדז דאנערשטאג, כז תשרי תר״צ | זיבעטער יאהרגאנג | Łódź, Czwartek 31 października 1929 r. | № 252

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פּיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

הײנט — ערעפענונג פון דער סײם=סעסיע

װ א ר ש א, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) װי מיר האבען שוין מיטגעטײלט, איז בעכטען פארגעקומען די זיצונג פון עקאנאמישען קאמיטעט בײם מיניסטעררראט. די זיצונג האט זיך פארצױגען ביז שפעט אין דער נאכט, און הײנט אינדערפריה האבען זיך װעגען איהר פערשפּרײט סענסאציאנעלע קלאנגען, אז פרעמיער שװיטאלסקי האט אין מיטען פון דער זיצונג פערלאזט דעם פאלאץ, און איז מעהר צו דער זיצונג נישט געקומען, ערקלערנדיג, אז ער איז קראנק, און מען איז דער זיצונג נישט מעהר קײן אנטײלגעהמען.

הײנט אינדערפריה האט דער פרעמיער ארױסגעגעבען א מעלדונג, אז צוליב זײן געזונד־צושטאנד קען ער קײנעם נישט אױפנעמען. ארום 12 א זײגער בײטאג האט זיך פערשפרײט א קלאנג, אז פרעמיער שװיטאלסקי גיט זיך אן אין דימיסיע, אײנס א זײגער איז בעקאנט געװארען, אז מארשאל פילסודסקי האט בעזוכט דעם פרעמיער שװיטאלסקי אין זײן פריװאט װאוינונג. שפעטער איז בעװאוסט געװארען, אז שװיטאלסקי האט באמת גענומען בדעה צו רעזיגנירען, אבער לױט א בפירושען פערלאנג פון מארשאל פילסודסקי, האט ער זײן רעזיגנאציע צוריקגעצױגען.

הײנט װעגען פארגעקומען בעראטונגען פון אלע סײם־קלובען, די קלובען פון „צענטראלעװ“ האבען געהאט ברעה זיך שױן צו בעראטען װעגען דער נײ־געשאפענער לאגע, װעלכע װערט געשאפען דורך דער דימיסיע פון שװיטאלסקי׳ן, נאר ארום 6 א זײגער װען די בעראטונג איז פארגעקומען איז שױן קלאר געװען, אז שװיטאלסקי דעמיסיאנירט נישט.

האלב אײנס א זײגער איז דער סײם־מארשאלעק דאשינסקי אװעקגעפאהרען צום מלוכה־פרעזידענט און װי ער האט פריהער ערקלערט, האט ער געהאט ברעה אױפצוקלערען די לאגע, רערציהלען דעם מלוכה־פרעזידענט װעגען דער סיטואציע אין סײם, און װעגען די בעציהונגען צװישען סײם און רעגירונג, אבער, װי מיר דערװיסען זיך, איז דעם סײם־מארשאלעק דאשינסקי נישט געלונגען צו פיהרען א פאליטישען שמועס. די קאנפערענץ האט בסך־הכל געדױערט א האלבע שעה און נישט, װי די אװענר־צײטונגען טײלען מיט — אנדערהאלבען שעה, און האט זיך געענדיגט מיט גארנישט, װײל זי האט געטראגען א רײן־פריװאטען כאראקטער.

(װײטער זעה 8־טע זײט).

הוי נפלה עטרת ראשנו!

אחרי מחלה קצרה גוע ויאסף אל עמיו האיש המצוין במדותיו

נ.ע. שמחה יוסף ב״ר יהודה נחמי׳ ז״ל פערלבערג

שותפה של הפירמה „גוטמאן, קאפעל ופערלבערג“

בשנת החמשים ושש לימי חייו.

הלויתו למנוחת עולמים תהי׳ היום, ביום ה׳, כ״ז תשרי תר״צ בשעה 12 בצהרים מבית האבל נארוטאוויטשא 56.

השרויים בצער עמוק משפחתו המתאבלת.

אונזער בעסטען פרײנד ה׳ דוד פײערמאן

צוליב׳ן פריהצײטיגען טױט פון זײן ליבען פאטער

נ״ע יעקב

דריקען מיר אױס אונזער װארימסטען מיטגעפיהל און בײלײד.

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבילי ציון וירושלים.

יוסף מארײנע, יוסף שוצמאן,
בערל אבער, משה קליגער,
חיים פאגעל, יעקב הערשענפוס,
אהרן יורקעװיטש, יענקל יורקעװיטש,
יעקב פרעזעס.

עלטסטער פעלשער
A. Najmark
פאלודניאװא 38, טעל. 63-46
צוריקגעקעהרט פון װיען
נעהמט אן פון 8—10 פריה און פון 2—4 נאכמ.

דאס צענטראל=באד
פון ה׳ אפּפּענבאך
זאכאדניא 38, טעל. 38=51
מאכט בעקאנט, אז מארגן, פרײטאג,
װעלען די שװיץ בעדער און די װאנעס זײן טעטיג
11336

Dr. med.
J. Sadokierski
כטאמאטאלאג
ספעציאל־ארצט פאר מויל־ און קיפער־כירורגיע
צאהנפלײש־קראנקהײטען
רענטגען־דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3—7.
פּיעטריקאװער 164, טעל. 27-83.

הרינו משתתפים בצערו הגדול של ה״ח
אלחנן שטײנשנײדער
לרגלי האסון שקרהו במות עליו בדמי העלומים בנו
שמואל נ״ע
בתחית עמנו ובבנין ארצנו ינוחם!
ועד ההסתדרות הציונית בלודז,
הועד של „קרן=היסוד“.

זאל „פילהארמאניע“, נארוטאװיטשא 20.
שבת, דעם 2. נאװעמבער ד. י. 10 פרי קומט פאר
א טרויער=אקאדעמיע
געװידמעט דעם 1=טן יארצײט פון אונדזער ח׳
בײניש מיכאלעװיטש
פראגראם: ארױסטריט פון ארקעסטער און כאר בײ דער געזעלש. „קולטור־ליגע“, רעדעס װעגן לעבן און קאמף פון אומפארגעסלעכן חבר װעלן האלטן די ח״ח י. כמורנער (װארשע) און י. ליכטנשטײן.
בילעטן צום פרײז פון 50 גר. ביז 1 גילדן, צו באקומען אין „ארב.־װינקל“, פאלודניאװא 20.
11350

DR. MED.
A. URYSON
אינערליכע קראנקהײטען
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.
Konstantynowska 20, telef. 35-85.

אונזער ג׳ פעראײנס־מיטגליד ה׳ שמחה גראנעק און פאמיליע, בעזונדער דער פרוי און קינדער. צוליב׳ן טױט פון זײער אומפערגעסליכען מאן, פאטער און ברודער
נ״ע גרונם
דריקט אױס דעם טיפסטען מיטגעפיהל און שמערצפולען בײלײד
די פערװאלטונג פון שעכטער־הורטאװניקעס־פעראײן
װי אױך די מיטגלידער פון שטאטישען שחט־הױז

הײנט, דאנערשטאג, 11 א זײגער פארמיטאג צו דער 1־טער שמערצליכער יאהרצײט קומט פאר אױפ׳ן בית החיים די ענטהילונג פון דער מצבה פון
ר׳ אשר טאטארטשיק ז״ל
װעגען װאס עס טײלען מיט אלע קרובים און בעקאנטע
פרוי און קינדער.
11345

Dr. JACÓB EYCHNER
אינערליכע און קינדער־קראנקהײטען
אל. 1. מאי 16 טעל. 11-24
נעהמט אן פון 7 — 8 אװ.

מאסען זעלבסטמארדען אין אמעריקא

צוליב'ן קראך אויף דער ניו־יארקער בערזע

ניו־יארק, 30 (אטע). די נײע קאטאסטראפע אויף דער ניו־יארקער בערזע האט געבראכט מיט זיך א מאסען־עפידעמיע פון זעלבסטמארדען, וואס ווערען בעגאנגען דורך די רואינירטע אינהאבער פון די אקציעס.

עס קומען פאר לאנגע בעראטונגען פון די דירעקטארען פון די בענק, כדי צו בעהערשען די פאניק, וואס האט ארומגעכאפט די ווירטשאפטליכע ספערען. וואסערע פלענער די דירעקטארען האבען אויסגעארבייט איז דערווייל נישט בעקאנט.

בערלין, 30 (ספ. טעל.) נעכטען האבען בעגאנגען זעלבסטמארד צוויי אנגעזעהענע בערלינער באנקירען, רישארד הײנעמאן און וו. קאסעל.

וויען, 30 (ספ. טעל.) נעכטען אין אווענד האט געפרובט בעגעהן זעלבסטמארד אין א האטעל־צימער אײנער פון די דירעקטארען פון דער „באדען קרעדיט אנשטאלט", קארל קראפט. א שווער פערוואונדעטען האט מען איהם איבערגעפיהרט אין שפיטאל.

ווייטערדיגע אנפאלען אויף יודישע סטודענטען אין וויען

וויען, 30 (י.ט.א. טעלעגראפיש) היינט זענען ווידער פארגעקומען יודען־אונרוהען אויפ'ן ווינער אוניווערזיטעט. די אנטיסעמיטישע סטודענטען האבען געשלאגען זײערע יודישע חברים און פונאנדערגעווארפען יודען־העצערישע פראקלאמאציעס.

אינטערנאציאנאלע באהן־קאנפערענץ

ווארשא, 30 (טעלעפאניש) דעם 5־טען נאוועמבער וועט אין בודאפעשט פארקומען אן אינטערנאציאנאלע באהן־קאנפערענץ, אין וועלכער ס'וועלען אנטייל נעהמען איטאליען, יוגאסלאוויען, טשעכאסלאוואקיען, אונגארן און פוילען. די קאנפערענץ וועט זיך בעשעפטיגען מיט ענינים פון טראנספארט צו די פארטען טריעסט און פיומע.

אין דער ערע פון ענטוואפנונג

א נײ מורא'דיג געוועהר אין ענגלאנד

בערלין, 30. (ספ. טעל.) פון לאנדאן מעלדעט מען, אז דאס ענגלישע קריגס־מיניסטעריום פרובט איצט אויס קוילען־ווארפערס, וועלכע שיסען אויס 2250 קוילען אין א מינוט.

דאס שרעקליכע געוועהר איז אן ערפינדונג פונ'ם דײטש הוגא קעניג, וועלכער ערקלערט, אז עס האט זיך איהם אײנגעגעבען זײן ערפינדונג א דאנק דער אנווענדונג פון פליסיגער לופט, וועלכע איז נישט לאנג ענטדעקט געווארען אין א נישט אויפרײסענדען צושטאנד און וועלכע איז געזאמעלט אין חלל.

פוילישע קוילען אין בראזיליען

קאטאוויץ, 30. (טעלעפאניש) נישט קוקענדיג אויף די שוועריגקײטען, וועלכע עס קומט אויס צו בעקעמפען ביים ארויספיהרען פוילישע קוילען קיין בראזיליען, ענטוויקעלט זיך אבער דער עקספארט אהין וואס א מאל בעסער. די פוילישע קוילען־גרובענס האבען לעצטענס צוגעשטעלט די בראזילישע אײזען־באהנען 100,000 טאן קוילען.

איצט אונטערהאנדלען די שלעזישע קוילען־גרובענס מיט דער בראזיליאנישער מאכט וועגען צושטעלען א גרעסערן סכום קוילען פאר די באהנען און פאר די דארטיגע פאבריקען.

די פוילישע קוילען האלטען זיך אויפ'ן בראזיליאנישען מארק, נישט קוקענדיג אויף דער שטארקער קאנקורענץ פון די דײטשע קוילען, וועלכע ווערען שטארק אונטערשטיצט דורך די דײטשע און ענגלישע קאפיטאליסטען.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראנקהײטען.

ספעציעל פאר לונגען־ און הארץ־קראנקהײטען.

בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.

עמט אן אין דער לעמבגיצע וגערושער 17 פון 6—7 אוו.

אין דער הײם פון 3—5 נאכמיטאג.

לעצטע ידיעות פון ארץ־ישראל

אראבישע מאניפעסטאציע אין יפו.—ארעסטירט צוויי יודישע יונגלעך.—אראבער ווערען אויפגעפאדערט נישט צו שטרייקען דעם 2 טען נאוועמבער

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראפיש).

העכער הונדערט אראבער האבען נעכטען אײנגעארדענט א דעמאנסטראציע פאר'ן יפוער מאגיסטראט. די דעמאנסטראנטען האבען געפאדערט מבטל צו מאכען דעם אפמאך מיט דער רוטענבערג עלעקטריציטעט־געזעלשאפט. פאליציי האט די דעמאנסטראנטען פונאנדערגעטריבען.

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראפיש).

צוויי יודישע יונגלעך, אײנער אין עלטער פון צוועלף און דער צווייטער פון פופצעהן יאהר, זענען ארעסטירט געווארען אונטער דער בעשולדיגונג דאס זיי האבען זיך בעטייליגט אין ערמארדען אן אראבער אין דער פארשטאט בית־וגן, ווען דער ראזוגער שטאט־טייל איז בעת די אונרוהען בעפאלען געווארען דורך די אראבער.

ירושלים, 30. (ספ. טעל.) די אראבישע עקזעקוטיווע האט ארויסגעלאזט און פונאנדערגעשפרייט איבער'ן גאנצען לאנד אן אנאיפרוף אין וועלכען אלע אראבער ווערען אויפגעפאדערט אז אין טאג פון 2־טען נאוועמבער זאלען זיי שטרייקען און אײנארדנען פראטעסט־דעמאנסטראציעס געגען דער באלפור־דעקלאראציע און געגען הויך־קאמיסאר טשענסעלאר.

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראפיש).

נעכטען איז ווידער געקומען צו אן אינצידענט אין דער אלט־שטאט פון ירושלים, ווען א ירושער יונגערמאן האט געוואלט פאטאגראפירען א גרופע אראבישע פאיקעט־אגיטאטארען. די אגיטאטארען זענען בעפאלען דעם יוד און אן אראבישע פרוי האט גענומען שרייען אז דער יוד האט בעהאלטען א רעוואלווער. אן אראבישער פאליציאנט וועלכער איז נישט ווייט געשטאנען אויפ'ן פאסטען, האט גלייך ארעסטירט דעם יודישען יונגערמאן און איהם אויפ'ן וועג געשלאגען.

ירושלים, 30 (ספ. טעל.) דאס געריכט האט נעכטען ווידער פערמשפט 11 אראבער פון 7 ביז 15 יאהר תפיסה פאר אנטיילנעהמען אין די פאגראמען.

סענסאציאנעלער בריף פון מופטי

דער מופטי האט געוואוסט פריהער, ווען ס'וועלען פארקומען די פאגראמען

ירושלים, 30 (י.ט.א. טעלעגראפיש). די ענגלישע אויספארשונגס קאמיסיע האט נעכטען ווידער פערהערט א גאנצען טאג דעם שטעל־פערטרעטער פון פאליציי־קאמענדאנט אין א"י ישראל, מאיאר סאנדערס. בעת אין ערשטען טאג פון פערהער האט זיך מאיאר סאנדערס געפיהלט זיכער, האבען אבער אין 2 טען טאג פיל פראגען פון סער באיד מערימען (דער פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ) געשטעלט אין פערלעגענהייט דעם מאיאר, וועלכער האט דאך געמוזט די פראגען בעשטעטיגען. די פראגען האבען זיך בעצויגען אויף דער פערשפעטיגונג פון דער פאליציישער אינטערווענץ, דער ענטוואפנונג פון דער יודישער זעלבסטשוץ, דער פלאנמעסיגער ארגאניזירטקייט פון די אראבישע אנפאלען א.א.וו.

סער מערימען האט אין משך פון די פערהאנדלונגען פארגעלייענט א בריף, אונטערגעשריבען דורכ'ן מופטי צו די זקנים פון צפת, וואו עס ווערט געזאגט:

„דעם 23־טען אויגוסט וועלען אין ירושלים פארקומען קאמפען צווישען יודען און מוסולמענער. אלע, פאר וועמען די מוסולמענישע רעליגיע איז טייער, דארפען קומען קיין ירושלים, כדי צו העלפען זײערע ברידער".

דער בריף האט געמאכט אויף די אנוועזענדע א שטארקען רושם.

פויליש־ליטווישע אונטערהאנדלונגען

וועגען סחורות־טראנזיט

ריגא, 30 (ספ. טעל.) לויט נישט אפיציעלע ידיעות, זאל די ליטווישע רעגירונג מסכים זיין פאר'ן פרייז פון געוויסע הנחות מצד לעטלאנד צו רעווידירען איהר ביז אהעריגע שטעלונג בנוגע דער פראגע פון דער באהן־ליניע ליבאווע־דאמגע אויפ'ן שטח ווילנא ליבאווע.

לויט א פראיעקט פון דער קאוונער רעגירונג זאלען די אינטערהאנדלונגען מיט פוילען אין דער פראגע פארקומען דורך דער איניציאטיוו פון לעטלאנד.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, גיט מען איבער, האט ליטא בדעה צו בענײען די איבערגעריסענע מיט פוילען אונטערהאנדלונגען וועגען סחורות־טראנזיט און קאמוניקאציע צווישען ליטא און פוילען.

Dr. med. STUPEL

12 Szkolna 12

ספעציאליסט פאר הויט־, האר און ווענערישע קראנקהײטען, מענער־שוואכע, לונגען און ראס, רענטגען־שטראהלען און קווארץ־ליכט, עלעקטרא טעראפיע.

נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער־קראנקהײטען

פעטריקאווער 10, טעל. 31־86

נעמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאכם.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערען־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81

פערבעשטעגרען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעמשניצע, נערושער 17 פון 10—11 און פון 8—5.

Ważne dla P. T. Telefonujących

Zarząd Telefonów Łódzkich Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej podaje do wiadomości, że

w czwartek, dnia 31 października b. r. o godz. 11-ej w nocy rozpocznie się przełączanie telefonów na nową centralę automatyczną.

W powyższą noc oraz ew. przez połowę następnego dnia telefony będą częściowo nieczynne.

1-o **Od dnia 1 listopada b. r. należy łączyć się automatycznie** zapomocą krążka numerowego, ściśle pg. przepisów na str. VII nowego spisu abonentów i **posługiwać się całkowicie numerami 5-cyfrowemi,** wydrukowanemi w spisie.

Jedynie tylko następujące telefony, dla ułatwienia telefonowania, posiadać będą numery jednocyfrowe:

Centrala Międzymiastowa (rządowa) Nr. 0
Centrala Podmiejska (P. A. S. T.) „ 9
Straż Ogniowa „ 8

Należy pamiętać, że nakręcanie krążka numerowego można rozpocząć **dopiero po otrzymaniu sygnału zgłoszenia się centrali** (Objaśnienie sygnałów patrz. niżej pod p. 4-ym).

2-o Należy zawczasu nauczyć się nadawania numerów. Radzimy przed osiągnięciem należytej wprawy **przed rozpoczęciem telefonowania pisać żądany numer na kartce** i mieć go przed oczami podczas nakręcania krążka.

3-o **W interesie ogółu należy w pierwszych dniach uruchomienia centrali automatycznej ograniczyć używanie telefonów** tylko do rozmów najniezbędniejszych i nie dopuszczać do aparatów osób nie umiejących telefonować. Abonenci nie stosujący się do powyższego będą wyłączani z centrali, jako szkodzący interesom ogółu abonentów.

4-o Należy zapamiętać **znaczenie sygnałów akustycznych,** a mianowicie.

a) **Zgłoszenie się centrali,** t. j. znak, że można i należy rozpocząć nadawanie numeru, **— ciągły sygnał** (bez przerw)

b) **Podczas dzwonienia** do wywołanego abonenta **— sygnał** w ciągu około 1½ sekundy, potem **przerwa** około 4½ sekundy, następnie sygnały i przerwy powtarzają się, dopóki wywołany abonent nie odpowie.

c) Abonent **zajęty** — krótkie przerywane sygnały

d) Jeżeli w czasie rozmowy włączy się **centrala międzymiastowa,** to rozmowa zostanie przerwana i odłączony abonent otrzyma sygnał **analogiczny z sygnałem zajętości** (jak w p. c).

5-o Pokazy telefonowania **otwarte** w gmachu telefonów przy ul. Al. Kościuszki Nr. 12 od godz. 9 do 21 codziennie, nie wyłączając niedziel i świąt, będą czynne do dnia 15 listopada b. r.

די סיים-סעסיע
וואס ווערט היינט געעפענט

דער סיים הויבט אן צו ארבייטען. די הויפט פראגען ארום וועלכע עס קאנצענטרירען זיך א.ע. פאר־דיסקוסיעס, בעראטונגען, קאנפערענצען, און אויסרעכנונגען זענען: בודזשעט, ענדערונגען אין דער קאנסטיטוציע און די פראגע וועגען אבצוטרויאטום פאר דער רעגירונג.

וואס שייך דעם בודזשעט, קען מען זיך נישט פארשטעלען קיין זאכליכע בעציהונג מצד די סיים־פארטייען צו די בודזשעט־פאזיציעס. די הויפט־פאזיציעס פון בודזשעט שטעלען זיך מיט נארנישט אנדערש פאר פון די בודזשעטען וועלכע זענען צונעשטעלט געווארען דעם סיים דורך די פאר מאי־רעגירונגען, ווייל זיי שטיצען זיך אויף ריזעלבע פעסטשטעלונגען: מיליטאריזם, ביוראקראטיזם, עטאטיזם, און נאציאנאליזם, אויב אפילו ס'וועלען ארייננעטראגען ווערען פארשלאגען וועגען רעדוקציעס, אין פערשידענע בודזשעט־פאזיציעס, וועלען דאס זיין נאר דעמאנסטראטיווע (?) ... ערנסט וועט דאס אלץ נישט גענומען ווערען און צוליב דעם האלט צו קיין ענטשיידענדע קאנפליקטען נישט געקומען.

דאן וועלען קומען, אויב ס'וועט דערצו בכלל קומען, די אומענדליכע דיסקוסיעס וועגען די קאנסטיטוציע־ענדערונגען, די רעגירונג האט שוין אפשר איינגאנצען חרטה אויף דער אזוי־רעקלאמירטער קאנסטיטוציע־ ענדערונג. געוויסע פעלקער האבען פאר נארנישט אזוי מורא ווי פאר ענדערונגען אין די רעכטס־יסודות פון דער מלוכה. א קאנסטיטוציע ווערט שטענדיג געבוירען אין שווערע חבלי לידה, אלס א פרוכט פון א קאמפראמיס, וועלכער מיידט אוים א בירגער־קריג. בעזונדערס שווער איז אנגעקומען דאס אויסארבייטען פון דער קאנסטיטוציע אין פוילען. די ראזינע ארבייט האט געדויערט גאנצע פינף יאהר. די אנהענגער פון קאנסטיטוציע־ענדערונגען נעהמען צו הילף די ערקלערונג פון סיים בעת'ן אננעהמען די קאנסטיטוציע אז זי איז נישט קיין ענטגילטיגע און אין פאל פון נויטווענדיגקייט וועלען אין איהר געמאכט ווערען ענדערונגען אין דריטען סיים. אבער קיינער פון די פראיעקטען־געבער ווייסט אליין נישט קלאהר וואס ער וויל. מען באהרנט זיך צוביסלעך פון די לענדער וואו די קאנסטיטוציעס זענען געענדערט געווארען און מ'וויל איינפיהרען עפעס גאר נייעס. יעדער צד באהרנט זיך אבער ביי אנדערע דאס, וואס דער אנדערער צד פערבראקירט און דעריבער קען מען זיך פארשטעלען, אז די דיסקוסיע וועגען די קאנסטיטוציע־ענדערונגען וועט נישט קענען ענטשירען ווערען מיט א מעהרהייט שטימען, נאר דורך א קאמפראמיס, פון די שטרייטענדע צדדים, און דאס איז אויף דער איצטיגער סיים־סעסיע נישט פאראויסצוזעהען.

איצט קומט נאך די פראגע וועגען אנהויבען פון „ליקווידירען דעם נאך־מאי־סיסטעם". וואס וואלט זיך אויסדריקען אין דעם פרוב פון אומווארפען די איצטיגע רעגירונג. האבען מיר דאך שוין געשריבען אז אויך די דאזיגע פראגע וועט „ענרגילטיג" נישט געלעזט ווערען, ווייל די צדדים וועלען זיך שפילען קאץ און מויז ביז דעם שוואכערען וועט דאס שפילען זיך מיאוס ווערען.

אין דעם דרויסענדיגען טומעל פון דער גאהענטער סיים־סעסיע פערגעסט מען דערווייל וועגען די עיקרדיגע פראגען וואס געהען בלוטיג אן די בעפעלקערונג אין גאנצען לאנד. ס'האט נאך קיין איינציגע פון די פארטייען נישט ערקלערט עפענטליך וואס וועט זי טון אויף דער גאהענטער סיים־סעסיע כדי דער שטייער־נאטשאלניק זאל נישט זיין דער הערשער פון טויט און לעבען פון בירגער, וואס וועט זי טון, כדי ס'זאל שוין איינמאל פאר אלעמאל אויפהערען דער אומזיניגער שטייער־סיסטעם, כדי ס'זאלען אפגעשאפט ווערען די ביוראקראטישע פאר־שריפטען, כדי ס'זאל פערוואנדעלט ווערען אין חורבות די שטייער־פאליטיק, כדי דער אומנעהויערער ווירטשאפטליכער קריזיס זאל לכל הפחות געלינדערט ווערען.

וועלבסטפערשטענדליך זענען די אלע פראגען פערבונדען מיט פאליטיק, אבער נאר פערבונדען און נישט אויסשליסליך אפהענגיג פון פאליטישע פראגען. דער שווער־געפרובטער בירגער וויל וועהן אז מ'טראכט וועגען זיינע טאג־טעגליכע זארגען און דאס נייעט קיין נערולד צו ווארטען אויף עולם הבא.

ווי האלט עס מיט אונזער יודישער קאלא ביי די פארשטעהענדע קאמפען?

ביז־איצט זענען מיר געוואוינט געווען צו זעהן אז דאס יודישע „קאלא" האט געוועהנליך געהאט פערשטענדניש פאר ווירטשאפטליכע פראגען און פאר פראגען וואס געהען מאמענטאל אן די גאנצע מלוכה, אבער איצט איז לא די, וואס דאס יודישע „קאלא" האט נישט אנגענומען קיין שום שטעלונג צו דער סיים־סעסיע בכלל האט מען אויך נישט פרעציזירט קיין שום ווירטשאפטליכע פאדערונגען, וואס זענען אזוי אקטועל אין איצטיגען מאמענט. אנשטאט צו טראכטען זענען תכלית האבען זיך אין יודישען „קאלא" שוין אנגעהויבען די אלטע כמעט־שוין פערגעסענע מחלוקת וועגען פרעזעס.

פ. ר.

די רעטונג פון פראנצויזישע יודענטום
ליגט אין די מזרח־יודישע עמיגראנטען

קאָרעספּאָנדענץ פון פּאַריז צום „נ. פאָלקסבלאָט"

דאס יודענטום אין מערב־אייראפא שטארבט אוועק דורך שמד, געמישטע חתונות, פערקלענערונג פון געבורטען, ווערען פון יאהר צו יאהר קלענער אין צאהל און אריימער אין גייסט די יודישע ישובים פון אלע מערב־אייראפעאישע לענדער. און וואלט אין משך פון די לעצטע יאהר־צעהנטען נישט געקומען די כוואליע פון צעהנדליגער טויזענדער אימיגראנטען פון מזרח־אייראפא וואלט דאס יודענטום למשל אין דייטשלאנד שוין ווייט אוועקגע אנגען אויפ'ן וועג פון אפשטארבען. נאך פאר דער וועלט־מלחמה אין יאהר 1911, האט דר. פעליקס טיילהאבער אין זיין קלאסישען בוך: „אונטערגאנג דער דייטשען יודען", מיט צאהלען אין האנד בולט בעוויזען, אז דאס „אמת'ע" דייטשע יודענטום געהט אונטער, פערקלענערט זיך פון יאהר צו יאהר, און א נאר דער שטענדיגער צושטראם פון יודישע אימיגראנטען פון מזרח־אייראפא דערהאלט עס ביים לעבען און דערלאזט נישט צו א פולשטענדיגען אונטערגאנג.

דערזעלבער פראצעס קומט איצט פאר אין פראנקרייך. „עכט פראנצויזישע יודען" וועלכע לעבען שוין אין פראנקרייך אין משך פון דורות און זענען אויך אייניקלעך פון די אמאליגע איינוואוינער פון אלטע יודישע קהלות פון מארסעל, העגנסען, באר־דא און באיאן, וואס זענען ענטשטאנען נאך דעם גירוש פון שפאניען — די יודען שטארבען אויס, זייער צאהל איז נישט גרעסער ווי דרייסיג טויזענד נפשות. זייער ראלע אין יודישען לעבען אין פראנקרייך איז מיניאמאל, זיי אינטערעסירען זיך כמעט גאר נישט מיט יודישע ענינים און זענען ביז גאר אסימילירט. א סך בעדייטענדער איז די עלזאסער גרופע. אין עלזאס לעבען די יודען שוין אין משך פון גאנצע יאהרהונדערטע און האבען צוזאמען מיט דער פראווינץ דורכגעמאכט אלע אנעקסיעס, וואס זי האט איבערגעלעבט. אין יאהר 1848 זענען זיי געווארען פראנצויזען, אין יאהר 1870 איבערגעגאנגען צו דייטשלאנד, אין יאהר 1918 — ווידער צו פראנקרייך. און צוליב דעם אליין פיהלען זיי זיך אביסעל אפגעריסען און פרעמד און שפילען א גאנץ קנאפע ראל אין דעם פראנצויזיש־יודישען לעבען. זיי זענען פולשטענדיג פערנומען מיט זייערע לאקאלע אנגעלעגענהייטען און האבען נאר א קליינעם איינפלוס אויף דער ענטוויקלונג פון יודענטום אין פראנקרייך.

דער צענטער פון דעם פראנצויזישען יודישען ישוב בילדעט איצט פאריז. דא שלאגט דער פולס פון'ם יודישען לעבען. פאר דער פראנצויזישער רעוואלוציע האט פאריז געהאט נישט מעהר ווי פינף הונדערט יודען און נאך אין נאפאלעאנס צייטען (אין יאהר 1808) איז זייער צאהל געווען נישט מעהר ווי 2700. איצט צעהלט דער פאריזער ישוב מעהר ווי הונדערט טויזענד נפשות: מעהר פון 4/5 פון זיי זענען אנגעקומענע יודישע אימיגראנטען.

און עס איז אינטערעסאנט פעסטצושטעלען אז די יעניגע „עכט־פראנצויזישע יודען" וועלכע האבען נאך נישט פערלוירען דעם אינטערעס פאר יודישע פראגען און וועלכע ווילען דאך ראטעווען דאס יודענטום אין פראנקרייך, דערקלערען אפען, אז זייער גאנצע האפנונג לעגען זיי אויסשליסליך אויף די נייע־אנגעקומענע אימיגראנטען פון מזרח־אייראפא און אז אהן זיי וואלט דאס פראנצויזישע יודענטום שוין לאנג אויפגעהערט צו עקזיסטירען. זעהר כאראקטעריסטיש איז אין דעם זין די לעצטע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער פאריזער יודישער קהלה די לעצטע וועלען געוויס דערשטוינט זיין דערהערענדיג, אז די קהלה אין פאריז צעהלט נישט מעהר ווי פיר טויזענד רעגיסטרירטע מיטגלידער; אלע איבעריגע הונדערט טויזענד יודען אין פאריז אינטערעסירען זיך אזוי ווייניג מיט איהר, אז זיי געפינען אפילו נישט פאר נויטיג צו ווערען מיטגלידער פון דער קהלה, זי קאנצענטרירט ארום זיך הויפטזעכליך פראנצויזישע יודען, וועלכע זענען נאך געבליבען מעהר־ווייניגער טריי דעם יודענטום און וועלכע זעהען אין דער רעליגיע און אין דער רעליגיעזער קהלה דעם לעצטען באנד וועלכער פעראייניגט זיי נאך מיט זייער פאלק. אבער זיי פיהלען, אז זיי זענען די לעצטע מאהיקאנער, אז זייערע קינדער וואקסען אויס פרעמד צו אלעם יודישען, אז זיי האבען קיין יורשים נישט. געלד בעקומען זיי פאר דער קהלה גענוג: אין דעם יאהר האבען זיי פערגרעסערט די איינגאהמען מיט 175000 פראנק, און זיי דערפיהרט ביז א היבשער סומע פון 3.806.000 פראנק. אבער קיין נייע מענשען קענען זיי נישט בעקומען, זייערע אינסטיטוציעס בלייבען ליידיג, זייערע רעליגיעזע קורסען האבען נישט קיין בעזוכער, און דער אפיציעלער רעפערענט פון דער קהלה ערליך האט מיט פולשטענדיגער אפענקייט דערקלערט:

„צום גליק איז פערהאן ביי אונז א בעדייטענדע גרופע פון אימיגראנטען, וועלכע פיהלען א בעדערפעניש אין א יודישער ערציהונג. איך זאג צום גליק, ווייל וואלטען מיר געדארפט צו טון נאר מיט אונזערע פראנצויזישע יודען און זיך גערעכענט נאר מיט דעם, ווי אזוי זיי בעזוכען אונזערע קורסען, וואלט מען געקענט גלויבען אין א שנעלען און פולשטענדיגען פערשווינדען פון אונזער ארגאניזאציע. מיר מעגען זיך גראטולירען מיט דעם, וואס די אימיגראנטען וואס זענען אנגעקומען נאך דער וועלט־מלחמה, האבען אזא שטארקען ווילען צו א רעליגיעזער דערציהונג מיר האבען פאר זיי געגרינדעט קורסען אין אזיער, ענגיען, און פערשידענע אנדערע פונקטען אין פאריז און אין די פארשטאטען. אויף זיי איז אונזער גאנצע האפנונג".

מען מוז זאגען דעם אמת! זיי זענען אויך גרייט צו העלפען די נייע־אנגעקומענע אין דער בעפרידיגונג פון זייערע רעליגיעזע בעדערפענישען.. די פאריזער יודישע קהלה אונטערשטיצט גערן נייע סינאגאגען, קורסען פאר העברעאיש און זאגט זיך נישט אפ פון אונטערשטיצען אפילו ספעציעלע שולען פאר יודישע קינדער. אין דעם ארגאן פון דער „פראנצויזיש־יודישער קאנסיסטאריע" אין „אוניווערס איזראעליט" ווערט סיסטעמאטיש געפיהרט א פראפאגאנדע פאר דער שאפונג פון א נעץ פון יודישע שולען. די פראפאגאנדע ווערט זעלבסטפערשטענדליך געפיהרט נישט מיט נאציאנאלע ארגומענטען נאר מיט ריין רעליגיעזע — אבער דער לאזונג אליין איז שוין אן אן פאר זיך טיף נאציאנאל און בעוויזט אז אפילו אין די אויסגעשפראכען אסימילאטארישע קרייזען האט מנצח געווען דער געדאנק, אז נאר אין דער יודישער שולע ליגט א גאראנטיע פאר דער ווייטערדיגער עקזיסטענץ פון דער יודישער געמיינשאפט, — ווי אזוי מען זאל אט די געמיינשאפט אנרופען: נאציע, אדער רעליגיעזע גרופע.

קיינער אבער מאכט זיך קיין שום אילוזיעס נישט: די „עכטע" פראנצויזישע יודען וועלען זייערע קינדער אין אט די ספעציעלע יודישע שולען נישט שיקען. און די יעניגע פון די פראנצויזישע־יודישע כלל־טוער וועלכע פראפאגירען אזוי היים דעם געדאנק פון א יודישער שול, לעגען אלע זייערע האפנונגען ווידער אמאל אויף די זעלבע מזרח־יודען: זיי מוזען נעבען דעם שילער־קאנטינגענט. עס הויבט זיך אן און עס ענדיגט זיך מיט מזרח־יודען. זיי ווערען איצט „די גרויסע מארע" אין פראנקרייך. (יט"א)

י. עבשמאן.

די שיף פון טויט
די געהיימנישען פון אן ענגלישער שיף

די ענגלישע דריימאסט־שיף „רושאן רושיל" האט זיך איצט אומגעקעהרט פון א נסיעה אין דרום־אמעריקע. תיכף ביים אנקומען אין האפען פלימאוט איז דער עקיפאזש פון שיף שטרענג פערהערט געווארען פון דער פאליציי. די סיבה פון דעם פערהער איז זפאלגענדער: אין דער נאכט פון 26־טען אויפ'ן 27. פעווראל איז דער קאפיטאן פון שיף, דזשיימס פלינט, פערשוואונדען געווארען אויפ'ן בארד פון שיף אויף א געהיימנישפולען אופן. די דאזיגע געשעהעניש איז פארגעקומען אין אפענעם ים, אויפ'ן 51־טען גראד פון דער דרומדיגער ברייט, נישט ווייט פון דעם קאפ האָרן, דעם דרומדיגסטען עגר פון אמעריקע. ווען דער ערשטער אפיצער פון שיף האט אום 4 פארטאג געוואלט אויפוועקען דעם קאפיטאן, האט ער געפונען זיין בעט לעדיק. אין קאיוטע איז אלץ געווען אין ארדנונג, אויפ'ן שרייב־טיש איז נאך געלעגען דער שיף־זשורנאל, וואו עס איז אונטער'ן דאטום פון 27. פעווראל, געווען פער־שריבען מיט פלינטס איינענער האנד: „אין דער נאכט פון 26. אויפ'ן 27. פעווראל איז שפורלאז פערשוואונדען דער קאפיטאן פון שיף". און עס איז אויך געווי אנגעגעבען געווארען דער ארט, וואו ער איז פערשוואונדען. לויט דער דאזיגער מיטיילונג האט מען געקאנט מיינען, אז דער קאפיטאן איז בעגאנגען זעלבסטמארד, און דער פאל וואלט ווייטער נישט געצויגען אויף זיך די אויפמערקזאמקייט פון דער פאליציי, ווען דאס וואלט אבער געווען דער איינציגער פאל פון דעם מין. דאס זעלבינע שפורלאזע פערשווינדען פון די שיף־קאפיטאנען פון „רושאן רושיל" פונקט אויף דעם זעלבינען ארט פון ים, פאסירט שוין צום דריטען מאל. אין דעם שיף־זשורנאל פון דעם „רושאן רושיל" זענען שוין געווען ארייננעטראגען עטליכע אזעלכע פאלען, אז יעדען מאל, ווען די שיף פלעגט פערבייפאהרען דעם קאפ האָרן, פלעגט דער רעמאלדיגער קאפיטאן שפורלאז פערשווינדען. און יעדען מאל איז דער ערשטער אפיצער געווען — אזוי, איז אין שיף־זשורנאל אנגעגעבען געווארען — דער ערשטער, וועלכער האט ענטדעקט דעם פערשווינדען פון קאפיטאן, יעדענפאלס האט די ענגלישע פאליציי אין דעם איינגעזעהען א פאכאלען צו אמערהאנג, און זי האט זיך גענומען אונטערזוכען די געהיימניש־פולע זעלבסטמארדען.

דער ערשטער קאפיטאן פון „רושאן רושיל", א גרויסער שיכור און א גראבער מענש, האט גע־מאכט זיין פאטאלע נסיעה ארום קאפ האָרן און דער בעגלייטונג פון זיין לעבענסלוסטיגער יונגער פרוי, וועלכע האט זיך ארויסגעוויזען נישט נאר גלייכגילטיק צום ערשטען אפיצער. דער אייפערזיכטיגער קאפיטאן האט זיי געכאפט און ער האט געמאכט א קורצען פראצעס: אויף מארגען אינדערפריה איז די יונגע פרוי שפורלאז פערשוואונדען געווען. דער קאפיטאן האט געזאגט, אז דאס איז א זעלבסטמארד אדער אן אומגליקספאל, אבער דער גאנצער עקי־פאזש פון שיף האט געוואוסט, אז דער מאן האט איהר אריינגעווארפען אין ים. זינט דעמאלט איז אבער דער קאפיטאן אויך געווארען גאר אן אנדער מענש. ער איז געווארען מעלאנכאליש, האט אנגעהויבען צו פיהרען געשפרעכען מיט זיך און האט אנגעהויבען נאך מעהר צו שיכורן, די מאטראסען האבען שוין געהאט צווישען זיך אפגעמאכט, אז ווי נאר זיי וועלען דערגרייכען א האפען, וועלען זיי ארויסגעבען דעם קאפיטאן דער פאליציי אונטער דער בעשולדיגונג אין מארד. אבער איידער עס איז נאך דערצו געקומען, האט שוין דער גורל אליין ארויסגעטראגען זיין ענטשיידונג און אויפ'ן 53. גראד פון דער דרומדיגער ברייט איז דער קאפיטאן אריינגעשפרונגען אין ים. אין שיף־זשורנאל איז צו דער ידיעה וועגען זיין טויט צוגעשריבען געווען די פראזע: „ער איז בעגאנגען זעלבסטמארד, אוים פחד פאר שטראף".

אבער נאר אין דעם איינצעל איז דער פאליציי געלונגען אויפצוקלערען די פרטים. דער צווייטער זעלבסטמארד, וועלכער איז אויך פארגעקומען פונקט אויפ'ן זעלבינען ארט, איז געבליבען נישט אויפגעקלערט, מען האט נישט געקאנט געפינען קיין בעווייזען אויף צו בעשולדיגען דעם ערשטען אפיצער. אין פאל פון דעם קאפיטאן פלינט, האט דער ערשטער אפיצער אנגעגעבען, אז קורץ פאר זיין פערשווינדען איז זיין שעף געווען מעלאנכאליש, פונקט ווי דער ערשטער קאפיטאן, און אויף דעם ארט, וואו די יונגע פרוי איז דערטרונקען געווארען, זאל קאפיטאן פלינט האבען געזאגט: „א שטים רופט מיך פון דארטען און איך קאן מיך נישט שטעלען אנטקעגען". עטליכע מאטראסען־עדות האבען בעשטעטיקט די רייד פון ערשטען אפיצער.

דער שטורמאן פון „רושאן רושיל" האט דער־צעהלט, אז אין יעגער נאכט האט ער געזעהען אין פלינטס קאיוטע א צווייטען קאפיטאן. ביידע קאפיטאנען האבען זיך געשטריטען איינער מיט'ן אנדערען און צום סוף האבען זיי זיך צושלאגען. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער שטורמאן האט זעהר אפט געזעהען צוויי פנימער, ווייל ער איז געווען א גרויסער פריינט פון ביטערען טראפען. אבער נישט געקוקט אויף די בעמיהונגען פון דער פאליציי, האט מען דאך בשום אופן נישט געקאנט געפינען קיין שום קאנקרעטע בעווייזען געגען דעם ערשטען אפיצער און מען האט זיך געמוזט אפזאגען פון דער אנקלאגע געגען איהם.

די לייטונג פון אמעריקאנער יודישען קאמיטעט
נאָכ'ן טויט פון לואי מארשאל

נוי־יארק, (יט"א) ווי מיר האבען שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט איז די פיהרערשאפט פון אמעריקאנער יודישען קאמיטעט נאָכ'ן טויט פון לאנג־יעהריגען פרעזידענט און גרינדער פון קאמיטעט לואי מארשאל איבערגעגעבען געווארען אין רשות פון הערבערט ה. לעהמאן, הויפט־ריכטער פון שטאאטס־געריכט בנימין קארדאזא און פעליקס ווארבורג. די פונקציעס פון דער נייער פיהרערשאפט זענען איינגעטיילט געווארען אויף פאלגענדען אופן:

הערבערט לעהמאן האט איבערגענומען די אנפיהרונג פון קאמיטעט אין אלע יודישע ענינים מיט דער רעגירונג פון די פעראייניגטע שטאטען און רעגירונגען פון אנדערע לענדער, ריכטער קארדאזא האט איבערגענומען די יורידישע טעטיגקייט פון קאמיטעט, פעליקס ווארבורג האט איבערגענומען דעם הילפס־רעפארטאמענט פון יודישען קאמיטעט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

אקטאבער

זון־אויפגאנג 6.18
זון־אונטערגאנג 4 21

31
דאנערשטאג
כז
תשרי תר"צ

געפונענ זייך שוועסטער אין א שאנד־הויז

העלענא און דער באהן־נאטשעלניק. — דער שמד. — ארויסגעטריבען די „זשידובקע". — פערלאזען און הונגעריג. — אין נעץ פון זינד. — העלענאס ברודער טרעפען זי אין שאנד הויז. — א בלוטיג געשלעג

נעכטען אונגערפריה האט זיך אויף נאפיורר־קאווסקא גאס אפגעשפילט א שוידערליכע פאַמיליען־טראגעדיע וואס האט אויפגעקאכט די גאנצע געגענד: בעת א מערדערליך געשלעג איז שווער פערוואונדעט געווארען די 23־יעהריגע יודישע פרוא סטיטוטקע העלענא הערשליק. ווען מ'האט אנגעהויבען נאכפרעגען וועגן די סיבות פונ'ם געשלעג האט זיך ארויסגעוויזען אט וואס:

העלענא הערשליק איז פון גאליציאנער שטעטעל סאקאל. איהר פאטער איז א קליינער תבואה־סוחר, איהרע צוויי ברידער האנדלען מיט בהמות, העלענא איז געווען א שעהן און טעמפעראמענטפול מיידעל און מ'האט זי געהאלטען אין שטעטעל פאר א גרויסע שטיפערין. מיט 3 יאהר צוריק האט מען פלוצלונג בעמערקט אז די 20־יעהריגע העלענא ווערט צופיל מחותנת מיט דעם „זאווידאווצע" פון דער באהן־סטאציע אין סאקאל, די ערשטע צייטען האט איהר פאמיליע נישט געלעגט קיין גרויס אכט אויף דעם, אבער ווען העלענא האט אנגעהויבען זיצען גאנצע טעג ביים באהן־נאטשאלניק און דערנאך שוין גאנצע נעכט, האט דער פאטער (קיין מוטער האט זי שוין נישט געהאט) און די צוויי ברידער פערלאנגט פון העלענא, אז זי זאל אפהאקען פון דער פריינדשאפט מיט דעם באהן־נאטשאלניק, דאן האט די באמבע געפלאצט, העלענא האט ערקלעהרט, אז זי איז פערליבט פין איבער די אויערן אין קאושיק'ן און וועט אפילו מיט'ן לעבען בעצאהלען און פון איהם נישט אוועקגעהן. העלענאס פאמיליע האט אנגעהויבען מיט גוטען און דאן מיט בייזען פון העלענא האט זיך אינגאנצען אריבערגעקליבען צו קאושיק'ן אין דער „קאזאלערקע". העלענא האט געוואוינט אין פערלויף פון א האלב יאהר מיט איהר זאוויראאווצע „נא חוארע", דאן האט זי זיך אפגעשמדט און אפיציעל חתונה געהאט מיט איהר מאן קאושימיעוש ר.

אין סאקאל בלייבען האט זי נישט געקענט, צופיל איז דאס שטעטעל געווען אויפגעבראכט אויף איהר האנדלונג, האט זיך קאשימיעוש גאר געגעבען אנ'עצה, ער האט דערלאנגט א ביטע צו זיין איבערדמאכט, אז מען זאל איהם איבערטראגען אויף אנ'אנדער ארט. דאס איז באלד געשעהען און קאושימיעוש האט בעקומען א טראנזלאקאציע קיין פולטוסק. העלענא איז געווען א גליקליכע מיט איהר געטויפטען מאן, אבער דאס גליק האט זיך ביי איהר אויסגעלאזען ווי ביי הונדערטער אנדערע אין איהר לאגע, נאך אנדערטהאלבען יאהר צייט איז קאושימיעוש'ן די „זשידובקא" פערמיאוסט געווארען און ער האט זי גאנץ פשוט ארויסגעטריבען פון שטוב.

וואס איז געבליבען פאר העלענא צו טון? צוערשט האט זי געזוכט ארבייט אין פולטוסק, נישט בעקומען איז זי אריבערגעפאהרען קיין לאדז, אבער אויך ביי אונז אין שטאט האט העלענא נישט געפונען קיין שטענדיגע ארבייט און ביסלעכווייז, וואס ווייטער אלץ א שטאפעל נידריגער, חברים, חברטעס און העלענא איז נעגאנגען אין גאס...

אין סאקאל האט העלענאס פאמיליע דערווייל נישט גערוהט די גאנצע צייט ווען העלענא איז געווען אין פולטוסק האט מען מיט אלע מיטלען זי געפרובט איבערצורעדען, אז זי זאל צוריק אהיימקומען. העלענא האט נישט געוואלט הערען דערפון, ערשט שפעטער, ווען איהר מאן האט זי ארויסגעיאגט, וואלט זי שוין געוואלט צוריק אהיימגעהן, אבער זי האט זיך געשעהמט און נישט געפענדיג צו וויסען איהר פאמיליע, אז זי איז אוועקגעפאהרען קיין לאדז, פון דעמאלט אן איז יעדע שפור פון איהר פערלוירען געגאנגען און אין סאקאל האט מען בשום אופן נישט געקענט דערגעהן, וואו זי איז אהינגעקומען. ערשט פאריגען חל־המועד סוכות האבען זיך די ברידער דערוואוסט, אז העלענא געפינט זיך אין לאדז און איז א רעגיסטרירטע פראסטיטוטקע.

ביידע ברידער זענען גלייך נאך יום־טוב ארוועקגעפאהרען קיין לאדז און אויף נאפיורקאווסקא גאס זיך טאקע געטראפען מיט זייער אומגליקליכע שוועסטער. די ערשטע בעגעגעניש צווישען די ברידער און דער שוועסטער איז פארגעקומען דינסטאג אין אווענד, די ברידער האבען אנגעהויבען מיט'ן גוטען צו בעטען העלענאן, אז זי זאל פערלאזען איהר שרעקליכע פראפעסיע און זאל מיט זיי אהיימפאהרען וואו מ'וועט שוין געפונען פאר איהר א תכלית, העלענא האט זיך נישט געקענט דעצידירען און האט געבעטען די ברידער, אז זיי זאלען ווארטען אויף אנ'ענטפער ביז אויף צומארגענס אינדערפריה, נעכטען איז טאקע פארגעקומען די צווייטע בעגעגעניש, ועהט אויס, אז העלענא איז געווען אונטער אימיצענס איינפלוס און האט זיך קאטעגאריש אפגעזאגט אהיימצופאהרען.

דאס האט אזוי אויפגערעגט העלענאס ברידער אז זיי זענען אויף איהר אנגעפאלען און זי אזוי שטארק צושלאגען, אז מ'האט געמוזט ארויסרופען די פאנאטאוויע. דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז ביי איהר זענען צובראכען 2 ריפען, אויף דעם גרויסען צוזאמענלויף פון מענשען איז אנגעקומען די פאליציי, וועלכע האט דאס מיידעל ארויסגענומען פון די הענד פון די צובעס'טע ברידער.

ביידע יונגעלייט זענען אפגעפיהרט געווארען אין קאמיסאריאט, וואו ס'איז געגען זיי צונויפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל.

אורטייל אין פראצעס פון 23 בעשולדיגטע אין קאמוניזם

(2) נעכטען אינ'ם צווייטען טאג פון פראצעס איז אויסגעהערט געווארען דער עקספערט קאליגראף אבראם גען. ער האט פעסטגעשטעלט אז דער גרעסטער טייל דאקומענטען זענען געשריבען דורך די בעשולדיגטע. נאכדעם האט געהאלטען א לאנגע בעשולדיגונגס־רעדע דער פראקוראר זשאבינסקי. ער האט בעהויפטעט, אז אלע בעשולדיגטע זענען קאמוניסטען און, אז די ערות־ערקלערונגען האבען דאס פולשטענדיג בעשטעטיגט און האט געפאדערט פאר אלעמען שווערע טורמע.

נאכדעם האבען גערעדט די פערטיידיגער: לעווארטשאוויטש, קאפילינסקי, פאזנאנסקי, רובין, וואלפסאן, פריד און אנינסקי, פון די אנגעקלאגטע האבען זיך בלויז איינגע מודה געווען, די איבריגע האבען געלייקענט זייער אנגעהעריגקייט צו דער קאמוניסטישער פארטיי. זייער מודה זיין זיך פריהער, בעת דער אויספארשונג, האבען זיי איצט ערקלערט מיט דעם, וואס מ'האט זיי געפייניגט.

נאך א בעראטונג האט דאס געריכט ארויסגעטראגען אנ'אורטייל לויט וועלכען אנדזשעי קאירעג איז פערמשפט געווארען אויף 5 יאהר שווערע טורמע וולאדיסלאוו פיליפאווסקי — 4 יאהר; הערש שפינעל 18 יאהר אלט — 3 יאהר טורמע; פעליקס קאנשעל, אויגעניוש מאלאלעפשי חיים יאנאס גאלדבערג, הערש רובין, דוד רייטש, יאן מאטאווסקי, יאקוב קאסאווסקי, וואצלאוו טשעשאניק, וולאדיסלאוו אורטשארעק, פראנטשישעק וויטשאק, יוזעף בארטשאק, לעאן וואיטשעק, באלעסלאוו ושאנטקאווסקי, יעקב באלקאווסקי, באלעסלאוו און באגוסלאוו רילעווסקי צו 2 יאהר אויסבעסערונגס־הויז.

דער 17 יאהריגער וואלף מאשקאוויטש, 21 יאהריגער משה ברייטבארד, 25 יאהריגער נרליה ראוזענמאל און דער 23 יאהריגער שלום ראזענטאל זענען בעפרייט געווארען.

געפייניגט יונגע קינדער

און אויסגענוצט צו בעטלעריי

וועגען דער פלג פון בעטלעריי און מעטארען, וועלכע עס ווענדען אן מאנכע בעטלער־טרופעס, ארויסצורופען רחמנות ביי לייכטגלויביגע מענשען, — איז שוין נישט איינמאל געשריבען געווארען.

אט דערוויסען מיר זיך איצט ווידער טענען פאלגענדער פאסירונג:

איבער די קאלישער רייכע הייזער איז ארומגעגאנגען א פרוי מיט א קינד אויף די הענד און געבעטען נדבות.

דאס קינד איז געווען בלאס, אויסגעמאטערט און אפטמאל שטארק געוויינט, דאס איז געווען א גוטע סקילה צו עפענען די בייטעלעך ביי נאאיווע מענשען.

ביימאל האט א יונגערמאן בעמערקט, אז די בעטלערין גייט אריין מיט דעם קינד אין א טויער און באלד דערנאך האט ער דערהערט א שרעקליך שרייען און וויינען פונ'ם קינד, מען ער איז אריין זעהן וואס עס איז דארט געשעהען, האט ער דערזעהען אז די בעטלערין האט ענטבלויזט דעם קינדס קערפערל און שטעכט עם מיט א שפילקע.

דער יונגערמאן האט באלד פערזאמעלט ארום דער בעטלערין אלע לאקאטארען פון יענעם הויז, האט ארויסגערופען פאליציי און אפגעפיהרט די בעטלערין מיט דעם קינד אין קאמיסאריאט.

דא האט זיך ארויסגעוויזען, אז די בעטלערין האט בעקומען דאס קינד אויף „פראקאט" אין שיעראדז, דאס קינד איז אלט 2 יאהר, נאר עס איז אזוי אויסגעמאטערט אז עס זעהט אוים ווי פון א פאר חדשים. דאס קערפערל פונ'ם קינד איז געווען אינגאנצען צושטאכען און פון די קליינע וואונדען האט געטראפט בלוט.

די בעטלערין האט דערצעהלט, אז דאס קינד איז שוין געווען „אין גאנג" ביי אנ'אנדערער און דאס האט יענע דאס קינד אזוי צושטאכען, זי האט איהם נאר צוגעגעבען א פאר שטעך.

די ווייטערדיגע אויספארשונג האט דערפיהרט קיין שיעראדז צו דער „אונטערנעהמערין" וועלכע פארגט אוים די קינדער.

די קינדער אויף פראקאט, קאמפלעטירען זיך ס'רוב פון די לאדזער אונגעזעצליך־געבוירענע, וועלכע די מערעל־מוטערס ברענגען דער פרוי קיין שיעראדז אויף „ויכאוואניע". די מכשפה נוצט אוים דאס קינד אין צווייען: פון א'ן זייט בעקומט זי פון דער מוטער פון לאדז פאר'ן אויסהאלטען דאס קינד, פון דער צווייטער זייט, בעקומט זי פאר'ן קינד ביי די בעטלערינס פאר'ן פראקאט.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז אונזערע קינעמאטאגראפישע

קלאנג־אפאראטען

Western Electric,

וועלכע שאפען אממייסטען הארמאניש ריין און סובטעל אלע קלאנגען, געזאנג און רעדען, זענען ביז איצט אויפ'ן פוילישען געביט אינסטאלירט אדער זענען אין פערענדיגונג אין פאלגענדע קינא־טעאטערס:

Splendid — Warszawa
Światowid — Warszawa
Palace — Lwów
Uciecha — Kraków
SPLENDID — ŁÓDŹ

Western Electric Company Ltd.

NEW-YORK, LONDON. •• Oddział w Warszawie.

רשימות פון יאהרגאנג 1907, 1908 און 1909

(—) היינט, דאנערשטאג, דארפען זיך מעלדען אין לאקאל פון מיליטעריש־פאליציאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטריקאווער 212) פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג די יונגעלייט, וואס זענען געבוירען געווארען אין 1909 י. וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 פאליציי־קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

G H Ch I J K

שבת – 7 קאמיסאריאט

L Ł M N O P

קאנטראל־פערזאמלונגען פון יאהרגאנג 1904 און 1889

היינט דארפען זיך צו די קאנטראל־פערזאמלונגען צושטעלען

אין פ.ק.או. I (נאוואָ־טאַרגאָווע 18) שערגאוצעס פון רעזערוו און לאנד־שטורם מיט און אהן בעוועהר (קאטעגאריע A C1 C2 און D) וואס זענען געבוירען געווארען אין 1904, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11. פאליציי־קאמיסאריאטען און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן אויף R

שבת – Sa ביז Sp

אין פ.ק.או. לאדז II (נייע ציגעל־גאס 51) די געבוירענע אין 1889 י., וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14. פאליציי־קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

פון A ביז Ł

שבת – 14. פאליציי־קאמיסאריאט

M ביז Z

פ.ק.או. פאוויאט (פעטריקאווער 187 געבוידענע אין 1902 און 1904 י., וואס וואוינען אין נאוואסאלנא.

שבת – 1889 י. פון גמינע נאוואסאלנא.

געענדערט די אמטען־שעה'ן

(ב) פון מארגען אן וועלען אין אלע מלוכה'שע און קאמונאלע אמטען געענדערט ווערען די אמטס־שעה'ן.

די אמטען וועלען טעטיג זיין אין פערלויף פון דער ווינטער־צייט פון האלב ניין אינדערפריה ביז האלב פיר נאכמיטאג. שבת פון האלב ניין ביז 2 נאכמיטאג.

פון האנדעלס־געריכט

דאס האנדעלס־געריכט האט בשעתו ערקלערט באנקראט די פירמע ברידער ליטראווסקי, זאווישא 28.

נאך אנ'אויספארשונג האט דאס געריכט אויף דער סעסיע פונ'ם 26. אקטאבער אנולירט דעם ערקלערטען באנקראט פון דער פירמע ליטראווסקי.

*

די פירמע פיטלאוויטש, קאנפעקציע־געוועלב נאוואמיעסקא 3, האט בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען ביז'ן 25 יאנואר 1930.

*

די פירמע אהרן בערלין, גדאנסקא 72, מאנופאקטור־לאגער האט אריינגעטראגען א רעקורס געגען ערקלערען די פירמע באנקראט אויפ'ן פערלאנג פון דעם איינציגען קרעדיטאר — די פירמע „סטעפאן און ווערנער".

דאס געריכט האט אבער אפגעווארפען די בקשה און דער באנקראט פון דער פירמע בערלין בלייבט אין קראפט.

*

דער בעקעריי־אינהאבער זלמן ראזענהאלץ, ציגעל־גאס 54, איז ערקלערט געווארען פאר באנקראט, אויפ'ן פערלאנג פון דער פירמע „אויטאמאטישע מיהל, צלאנס מאלדא".

אַ רעוויזיע ביי די יודישע האַנדלס-אָנגעשטעלטע

(–) נעכטען ניין אַ זייגער אין אָוונט האָט פּאָליציי אַדורכגעפיהרט אַ רעוויזיע אין לאָקאַל פון יודישען האַנדעלס-אָנגעשטעלטען פעראיין (קאָשטשושקי 21).

נאָך דער רעוויזיע איז דער לאָקאַל פער־חתמ'עט געוואָרען ביז אַ פרישער פעראָרדנונג.

אַ לעבעדיגער פּאַקעל אין פאַבריק
אַ שוידערליך געשעהעניש ביי דער אַרבייט

(2) נעכטען ביי טאָג איז אין דער פאַבריק פון באַבאַד אויף וואָלטשאַנסקאַ 239, פאָרגעקומען אַן אומגליקס-פאַל מיט'ן אַרבייטער פּאַוולאָווסקי. ווען ער האָט אַריינגעשאָטען קויהלען אין אויווען, האָט מיטאַמאָל עפּיס אויפגעריסען. ס'האָט אַ ויס־געשלאָגען אַ גרויסער פלאַם פייער, וואָס האָט אַרומגעכאַפּט פּאַוולאָווסקי'ן און איהם פערוואַנדעלט אין אַ לעבעדיגען פּאַקעל.

די אָנגעלאָפענע אַרבייטער האָבען פערלאָשען די מלבושים אויף פּאַוולאָווסקי'ן און אַרויסגערופען די פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט איהם ערטיילט הילף. טראָץ דעם, וואָס פּאַוולאָווסקי'ס צושטאַנד איז זעהר אַ שווערער האָט איהם די פּאָגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אַ היים, ווייל אין די שפּיטאָלען איז גישט געווען קיין פּלאַץ.

אַ זעלטענע נאַטור - ערשיינונג

אַ זעהר אינטערעסאַנטע און זעלטענע נאַטור־ערשיינונג וועט מען קענען בעטראַכטען מאָרגען, דעם 1. נאָוועמבער אין אייניגע שטעט פון פּוי־לען. די ערשיינונג ווערט אָנגערופען ריגגעל ליקוי-חמה.

ליקווידירט אַ גנבים-באַנדע

(2) ווי מיר האָבען בשעתו מיטגעטיילט, איז אין באָרנשטיינס פאַבריק אין טאָמאַשאָוו אויסגע־פיהרט געוואָרען אַ דרייסטע גנבה, בעת וועלכער איינער פון די גנבים ריבאַק איז פערוואונדעט גע־וואָרען און שפּעטער געשטאָרבען. עטליכע טעג שפּעטער איז אַרעסטירט געוואָרען נאָך אַ ג'אַנטייל־נעהמער פון דער גנבה, קאָוואַלסקי, און איצט איז אויך אַרעסטירט געוואָרען וולאַדיסלאַוו ביטשעק, וועלכער האָט זיך אויסבעהאַלטען ביי אַ פּויער אין אַ דערבייאיגען דאָרף. אַזוי אַרום איז ליקווידירט געוואָרען אַ געפעהרליכע גנבים-באַנדע.

אַ פאַטער — אַ אויסוואורף

(2) ביי פערמאַכטע טירען האָט דאָס קרייז־געריכט נעכטען בעהאַנדעלט דעם פּראָצעס געגען דעם 46־יעהריגען לעאָן פּאַווליאַק, וועלכער איז גע־ווען בעשולדיגט, אז ער האָט געהאַט געשלעכטליכע בעציהונגען מיט זיין 15 יעהריגער טאָכטער זאָפיא.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט דעם אויסוואורף־ליכען פאַטער אויף 3 יאָהר טורמע.

צום 12-טען יאָהר-טאָג פון דער באַלפור-דעקלאַראַציע

דעם 2. נאָוועמבער ווערט 12 יאָהר זייט עס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען די באַלפור־דעקלאַראַציע אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם נערענקטאָג אָרדענט אָן די היגע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע מוצאי שבת, אין איינענעם לאָקאַל אַ מיטינג, מיט דער בעטייליגונג פון רעפ. ד"ר ראָזענבלאַט, רעד. י. אונגער און ה' מ. לימאַן.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם 12־טען יאָהר־טאָג פון דער באַלפור דעקלאַראַציע אָרדענט אָן די אָר־גאַניזאַציע „החלוץ המרכזי" היינט דאָנערשטאָג אָוונט אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַני־זאַציע אַ פאָרלעזונג אויף ד. ט.: „די באַלפור דעק־לאַראַציע" רעפערירען וועלען די ה"ה מ. טעמפּעלהוף און ח' מרגליות.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אוגסטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.

לעצטע 5 געזעגענונגס-פאָרשטעלונגען פון די באַליבטע אַרטיסטען
ווירא קאַניעווסקאַ, פּאַול ברייטמאַן

פרייטאָג, דעם 1-טען, 9 אין אָוונט די שטאַרק קאָמישע פּיעסע
חאַצקעלע כל-בו'ניק
אין 3 אַקטען מיט געזאַנג א. טענץ פון בוימוואַל. ראָלען: „חאַצקעלע"–וו. קאַניעווסקאַ; „נח"–פּ. ברייטמאַן.

שבת, 4 נאָכמיטאָג צו ביליגע פרייזען די באַליבטע פּיעסע
דער ישיבה-בחור
אין 4 אַקטען פון זאַלאַטאַרעווסקי. ראָלען: „ביינישל"–קאַניעווסקאַ; „ישיבה-בחור"–פּ. ברייטמאַן.

שבת, דעם 2 טען, 9 אַ זייגער אין אָוונט פרייליכע אָפּערעטע / שיינע מוזיק
צום 1-טען מאָל אין דעם סעזאָן
פריילין האָפּריא
אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ. ראָלען: „האָפּליאַ"–ווירא קאַניעווסקאַ; „ד"ר ראָזענקראַנץ"–פּ. ברייטמאַן. עס ווערט געזונגען: רוסישע, דייטשע, כינעזישע, יודישע און נאַציאָנאַלע לידער.

זונטאָג, דעם 3-טען, 9 אַ זייגער אָוונט די ליבלינגס אָפּערעטע פון לאָדז
די רומעניש'ע חתונה
אין 3 אַקטען. הויפּט-ראָלען: „דבורה"–וו. קאַניעווסקאַ; „ישראל"–פּ. ברייטמאַן

מאָנטאָג, ד. 4-טען, 9 אָוונט לעצטע געזעגענונגס-פאָרשטעלונג צו פּאָפּולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50
וואו איז מענשליכקייט
אין 3 אַקטען פון סימאָן. הויפּט-ראָלן: ראָזאַ–וו. קאַניעווסקאַ; סידני–פּ. ברייטמאַן

ס'נעמט אַנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פאָדערמאַן. מענער: אַריעל, אייזנבערג, באַלבירסקי, זוכמאַן, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, ניהויז, פּאָלאַנסקי, ראַקאָוו.

ערמ־ניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

שפּאָרזאַמקייטס-פּראָפּאַגאַנדע פון דער וואַרשאַווער האַנדעלס-באַנק

מיט עטליכע חדשים צוריק האָבען מיר געשרי־בען, אז די וואַרשאַווער האַנדעלס־באַנק האָט איינ־געפיהרט דאָס אָננעהמען דעפּאָזיטען אין זלאָטעס און אויך אין פרעמדער וואַלוטעס אויף איינקאַסיר־ביכלעך אַהיים נעמען. ווי ס'איז געווען פאָראויסצוזעהן האָט זיך דער דאָזיגער אָפּשפּאָרונגס־סיסטעם גע־טראָפען מיט דער אָנערקענונג פון די ברייטסטע געזעלשאַפטליכע קרייזען.

אם פערטייטשט זיך מיט די פיל מעלות פון דאָזיגען סיסטעם; קודם־כל דאַרף דער אָפּשפּאָרער נישט אויסגעבען זיין פּאַמיליען־נאָמען און זיין קאָנטאָ האָט נאָר אַנאָנימע געהיימניש, וועלכע איז נאָר איהם אליין בעקאַנט אויב דער אָפּשפּאָרער וויל זיך פערזיכערען, אז דאָס געלד וועט נישט אָפּגענומען ווערען דורך אַ נישט־ענטשפּרעכענדע פּערזאָן, קען ער דער באַנק אויפגעבען אַן אָפּגערעדעטע צייכען אדער לאָזונג, אָהן וועלכע דאָס געלד וועט קיין שום אַנדערע פּערזאָן נישט אַרויסגעגעבען ווערען.

אָן קענען נאָך־נעלרער איינגעלעגט ווערען אויף צוויי ביכלעך אָהן נעמען און ענדליך אין פאַל פון טויט פון אָפּשפּאָרער קענען זיינע יורשים אָפּנעהמען דאָס געלד אָהן שום ירושה־פאָרמאַליטעטען, וועלכע פערלאַנגען אַזוי פיל מיה און צייט־פערלוסט.

אַלס ווייטערדיג פּראָפּאַגאַנדע מיטעל פון דער אָפּשפּאָרונגס־אידעע באַרגט די וואַרשאַווער האַנ־דעלס־באַנק אַרויס די אָפּשפּאָרער שטובען־קאַסעט־קינס. דער אָפּשפּאָרער בעקומט אַ צונעמאַכטע קאַסעטקע, דער שליסעל בלייבט אין באַנק, דאָס גיט די מעגליכקייט אוועקצולעגען אפילו די קלענסטע סומען, וועלכע ווערען אָפּגעשפּאַרט פון די טעגליכע אויסגאַבען. מינדעסטענס איינמאָל אין 2 חדשים, מעלדעט זיך דער אָפּשפּאָרער אין דער באַנק מיט דער קאַסעטקע, וועלכע ווערט געעפענט מיט דעם באַנק־שליסעל און די אַרויסגענומענע סומעס ווערען פערשריבען אין איינלאַגע־ביכעל, אַזוי־אַרום קען אפילו אַ ווייניג פערמעגליכער מענש, וועלכער וואָלט נישט געקומען אין דער באַנק מיט איינצעלנע זלאָ־טעס, אָהן אָנשטרענגונג זיך זאַמלען אַ פאָנד אויף די קומענדיגע געברויכען.

נישט נאָר אָפּשפּאָרונג איז ראַציאָנעל. געלד וואָס ווערט בעהאַלטען אין דערהיים אין דער שאַנק קען נישט אָנגערופען ווערען אָפּשפּאָרונג, מ'דאַרף דאָס אָפּגעבען אין באַנק, וועלכע גיט דאָס פון זיין זייט אַוועק די אַרבייטס־וואַרשטאַטען, האַנדעלס און אינדוסטריע־אונטערנעהמונגען און אויף דעם וועג ווירקען זיי, אז די פּראָדוקציע זאָל בילינגער און אַזוי אַרום זאָל אויך בילינגער ווערען דאָס אויס־האַלטען זיך, נאָר דער אופן פון אָפּשפּאָרונג איז אַ ראַציאָנעלער, בעת מיט'ן האַלטען געלד אין דערהיים שטעלט מען זיך אויס אויף דער געפאַהר פון גנבה אדער שרפה און איז שעדליך פאַר'ן כלל, ווייל דאָס פערקלענערט דעם געלד־פערקעהר און רופט אַרויס אַ יקרות.

די וואַרשאַווער האַנדעלס־באַנק האָט דורכ'ן פּאָפּולאַריזירען נייע אָפּשפּאָרונגס־פאָרמען, גרויסע פערדינסטען פאַר דער אידעע נופא.

אַלע ערקלערונגען אין דער דאָזיגער פראַגע גיט די אָפּטיילונג פון דער באַנק אין לאָדז, נאַרו־טאָוויטשאַ 17.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט.
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכען א. אַ. וו.
אורין-אַנאַליז - 4 זל.

Dr. A. MAZUR
ספּעציאַליסט פאַר האַלז-, נאָז- און אויערן-קראַנקה
65 וואָסכאָדניא 65, טעלעפאָן 10-66.
נעהמט אָן פון 12.30 ביז 1.30 נאָכמיטאָג און פון 4 ביז 6 אין אָוונט.

אָפּטייקען
היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט דיזשורירען פאָלגענדע אָפּטייקען: פּאַוולאָווסקי, פּיעטריקאָווער 307; האַמבורגער, גלאָוונאַ 50; גלוכאָווסקי, נאַרוטאָוויטש 4; סיטקעוויטש, קאָפּערניק 26; מאַרעמזאַ, כאָמאַרסקאַ 12; פּאָטאָאָש פּל. קאָשטשעלני 10.

פון דער ציוניסטישער פאָלקס-אוניווערזיטעט

די לייטונג פון דער פאָלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע איז ווידער צוגעטרע־טען איינצואָרדנען די סיסטעמאַטישע פאָרלעזונגען, היינטיגען שבת קומט פאָר די ערשטע פאָרלעזונג פון ציקל איבער יודישע געשיכטע (אין דער העברע־אישער שפּראַך) פרעלעגענט ד"ר י. פרענקעל.

ראַדיאָ-פּראָגראַם
דאָנערשטאָג, 31 אָקטאָבער

12.30 וואַרשאַ: דריטער קאָנצערט פון וואַר־שאַווער פילהאַרמאָניע פאַר שול־קינדער. 16.25 וואַרשאַ: מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטעס. 17.45 וואַרשאַ: קאַמעראַל - קאָנצערט, טריאָ קאַמינסקי. 20.05 קראָקאָ: אָוונט־קאָנצערט. 20.15 פּויזען: אָוונט־קאָנצערט. 20.15 וואַרשאַ: פעליעטאָן: „מיין בעשולדיגטער", רעפ. פון וואַנדאַ גראַבאָוו־סקאַ. 20.30 וואַרשאַ: אָוונט פון לייכטער מוזיק. 21.30 ווילנאַ: פרעהליכער ווינקעל. 22.35 וואַרשאַ: קאָמוניקאַט פון פּ.אַ.ט. 23.00 וואַרשאַ: טאַנץ - מוזיק. 20.00 ברעסלוי: קאָנצערט פון אומבערטאָ אורבאַנאַ. 20.00 פּראַג: ליטעראַרי־שער קאַבאַרעט. 20.45 לאָנדאָן: סימפאָנישער קאָנצערט. 21.00 מינכען: סימפאָנישער קאָנצערט. 22.10 שטאָקהאָלם: קאַמעראַל־קאָנצערט פון גלאַ־זונאָוו-קוואַרטעט.

היינט פּרעמיערע
פון ערשטען קלאַנג-פילם אין לאָדז אין קינאָ טעאַטער „קאַפּיטאָל"

היינט קומט פאָר צום ערשטען מאָל אין לאָדז די פייערליכע פּרעמיערע פון דעם לאַנג־ערוואַר־טעטען קלאַנג־פילם „דער זינגער פון בראָדוויי". די הויפּט־ראָלע שפּילט, זינגט און רעדט דער בע־ריהמטער זשאָרזש דזשעסעל. ס'איז איבעריג צו רעקלאַמירען דעם נייעם אויפטו אויפ'ן געביט פון דער קינאָ־טעאַטער־קונסט. איצט וועט דאָס לאָדזער פּובליקום האָבען די מעגליכקייט צו זעהן און הערען דאָס שפּילען אויפ'ן עקראַן, נאָך וועלכען זי איז געווען אַזוי געשפּאַנט.

גרויסער קאָנצערט אין פיל-האַרמאָניע

ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען טרעט אויף היינט דאָנערשטאָג 8,30 אָוונט מיט איין און איינציגען קאָנצערט די בעריהמטע פראַנצויזישע פּיאַניסטען די אומפערגלייכליכע רושען־מייסטער, ווינער און רוסע.

די אויסגעצייכענטע קינסטלער וועלען אויף 2 קלאַווירען אויספיהרען די שענסטע נומערן פון מאָדערנעם פּיאַנאָ רעפּערטואַר. די אויפטריטען פון די אויסגעצייכענטע קינסטלער נעהמען אומעטום אדורך מיט אַ שטאַרקען ערפאָלג.

שבת — פאָרשטעלונג פון דער דייטשער אָפּערעטע

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, וועט און מענער־געזאַנג־פעראיין אויפגעפיהרט ווערען צום פינפטען מאָל די מעלאָדיענפולע אָפּערעטע „פרידריך" פון בעריהמטען אָפּערעטען קאָמפּאָזיטאָר לע־האַר. אין דער פאָרשטעלונג בעטייליגען זיך אַנגע־זעהענע מוזיקאַליש־אַרטיסטישע קרעפטען.

די פאָרשטעלונג וועט פאָרקומען שבת, דעם 2־טען נאָוועמבער (נישט זונטאָג, ווי ס'איז פריהער געוועזן געמאָלדען).

היינט פּרעמיערע! פון 1-טען אין לאָדז
קלאַנג-זינגענדען פילם
פון דער פּראָדוקציע TIFFONY-TON, NEW-YORK א. נ.:
דער זינגער פון בראָדוויי
(LUCKY BOY)

סינכראָניזאַציע REA Photophone אויף די געפיהלפולסטע און סובטיל־סטע קלאַנג-אַפּאַראַטען Chronophon Gaumont S. E. G. 1930
מוזיק-אילוסטראַציע Hugo Riesenfeld, געזאַנגען L. W. Gilbert, Abel Baer, Lewis Joung i Axt,
דיריגענט Józef Littau, אין דער הויפּט ראָלע GEORGE JESSEL ∴ שפּילט, זינגט און רעדט.

אַלע פּלעצער זענען נומערירט. איינגאַנג נאָר אויפ'ן אָנהויב פון די סעאַנסען. אָנהויב פון די סעאַנסען אין געוו. טעג 4, 6, 8 און 10 אָוו. שבת, זונטאָג און יום-טוב 2, 4, 6, 8 און 10 אָוונט. פרייזען פון די פּלעצער פון 1.50 ביז 4.50 זל. פרייזען פון די פּלעצער אויפ'ן ערשטען סעאַנס 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין געוו. טעג, שבת, זונטאָג און יום-טוב 2 אַ זייגער נאָכמ. 1.25 זל. ביז 2.50 זל.
די בעשטעלונגס-קאַסע איז טעטיג טעגליך פון 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג אין דער געביידע פון קינאָ-טעאַטער.
היינט נור 2 סעאַנסען: 8 און 10 אין אָוונט. אייגענטום פון פילם און די פערטרעטונג פון די אַפּאַראַטען כראָנאָפאָן פאַספּאַרטוס, הנחה-בילעטען און פרייקאַרטען אומבעדינגט נישט גילטיג. ∴ Tow. „Superfilm", Warszawa, Wspólna 47

פרומע פויערטע אין א סלאוואקישן דארף ווערט א הייליגע און בעוויזט מופתים

צווישן די ריזיגע קארפאטען-בערג, ארומגערינגלט פון טונקעלע אורואלטע דעמבענע וועלדער, ליגט דאס דארף קאלצאווע דלאהע, אין טשעכאסלאוואקיע. אמאל איז דאס געווען א רוהיג שטיל דערפעל מיט עטליכע צעהנדליג איינוואוינער פויערים-פאמיליעס, ווי אלע אנדערע סלאוואקישע דערפער. היינט אבער איז קאלצאווע דלאהע א וועלט-בעריהמטער פלאץ, און מענשען פון דער גאנצער וועלט, פרומע קריסטען, פויערים, קאליקעס, קראנקע און גלאט אזוי נייגעריגע רייזענדע קומען עולה רגל זיין צו דער הייליגער פויערטע, אנא סאפא.

די ליימענע הייזקעס פון די קליינע דערפער, וועלכע ליגען, ווי נעסטען, בעהאלטען אין די טאלען צווישן די ריזיגע בערג, ביי די ברעגעס פון טונקעלע וועלדער, זעגען ווי געשאפען פאר די בעהיימנישען פון רעליגיעזע סעקטעס און פאר לעגענדעס וועגען הייליגע און מופתים. די פויערים פון יענע געגענדען זענען ארעם און נאך זעהר נישט ענטוויקעלט, פרימיטיוו. זיי קענען נישט לעזען און שרייבען, ווייסען נישט פון דער גרויסער וועלט, זענען זיי דערום זעהר רעליגיעז און פאנאטיש, און עס איז גאר נישט קיין וואונדער, וואס א פאנאטישע פויערטע איז געווארען א בעריהמטע „הייליגע" אין יענע געגענדען.

די פויערטע, אנא סאפא, וועלכע קען אליין נישט לעזען און שרייבען, וועלכע איז אין איהר לעבען נאך נישט געווען אין א גרויסער שטאדט און איז נישט געפאהרען מיט'ן באהן, איז איצט געווארען די הערשערין איבער טויזענדער מענשען, וועלכע פערעהרען זי אלס הייליגע.

הינטער'ן קלויסטער פון דארף קאלצאווע דלאהע געפינט זיך א ריזיגער פלאץ, וואו עס איז אמאל געווען א וואלד. דעם וואלד האט מען אויסגעהאקט, און דער פלאץ איז ארומגעצוימט מיט א פלאט פון ברעטער. אויפ'ן מיטען פלאץ שטעהט א קליינע ליימענע הייזקע מיט א שטרויענעם דאך, און אין דער הייזקע לעבט די הייליגע פויערטע, די „בעל-מופת'טע", אנא סאפא.

די טויזענדער פרומע קריסטען, קראנקע גלאט פערעהרער, חסידים און רייזענדער, וועלכע קומען צו דער „הייליגער פויערטע", לעבען אין ביידלעך אויף דעם פלאץ, אדער אין די ארומיגע וועלדער. טשעכישע זשאנדארמען האלטען ארדנונג צווישען דער מאסע מענשען.

אנא סאפא איז א קליינע, פערטריקענטע פויערטע, מיט א לאנגער, שרעקליך פערקרימטער נאז, מיט ברייטע ליפען און מיט פאנאטיש גליהענדיגע אויגען. זי געהט אנגעטון אין א שווארץ קלייד, מיט א ווייסער פאטשיילע אויפ'ן קאפ.

מאסען מענשען ווארטען טעג און וואכען לאנג, ביז די „בעל-מופת'טע", אנא סאפא, בעוויזט זיך פון דער הייזקע. און אז די „הייליגע" קומט ארויס דרויסען, פאלען אלע מענשען אויף די קניה און מ'קושט דעם זוים פון איהר קלייד, מען קושט די ערד, וואו איהר פוס האט געטראטען, און מען פערלאנגט פון איהר, אז זי זאל היילען קאליקעס און טון וואונדער.

— הייליגע אנא, העלף, העלף! — שרייען טויזענדער שטימען.

די „הייליגע" פויערטע שטעלט זיך אוועק אין מיטען פון די קניהענדע טויזענדער מענשען, און זי נעהמט וויינען מיט „בלוטיגע" טרעהרען.

דאס איז נישט קיין פראזע, נאר עס איז ווירקליך אזוי. די טרעהרען, וואס רינען פון איהרע אויגען, זענען נישט קיין טרעהרען, נאר טראפענס בלוט.

דאס וויינען מיט בלוטיגע טרעהרען איז, איבריגענס, נישט קיין נייעס. אויך אין קאנערסרייט, ביי דער עסטרייכישער גרעניץ אין בייערן, געפינט זיך א „הייליגע" מיידעל מיט'ן נאמען טערעזע, וועלכע וויינט אויך מיט בלוטיגע טרעהרען. די דאקטוירים האבען פעסטגעשטעלט, אז דאס וויינען מיט בלוט אנשטאט טרעהרען קומט פון א זא מין היסטערישער קראנקהייט.

אז די „הייליגע" פויערטע, אנא סאפא, האט אפגעוויינט מיט די בלוטיגע טרעהרען, הויבט זי אויף די הענד צום הימעל און נעהמט „וואהרזאגען", דאס הייסט, זאגען נביאות. איהרע אויגען זענען דאן פערמאכט, און פון איהר מויל שיטען זיך מערקווירדיגע קלאנגען און ווערטער, וועלכע האבען נישט קיין שום צוזאמענהאנג און קיין שום זין. איהר קול ווערט העכער, קוויטשיגער און געהט איבער אין א שוידערליכען געשריי. לאנגזאם הויבט די „הייליגע" פויערטע אן בעוועגען זיך, דרעהען זיך, און זי נעהמט טאנצען א וואהנזיניגען טאנץ מיט פערדרעהטע און אויסגעקרומטע גלידער. דער פאנאטישער עולם נעהמט זינגען מיט ווילדע קולות, שרייען ווערטער אהן א זין און אהן א צוזאמענהאנג, און זיי טאנצען פונקט ווי די „הייליגע", מיט פערדרעהטע גלידער און גליהענדיגע אויגען.

ווען די פאנטאסטישע צערעמאניע ענדיגט זיך, הויבט זיך אן א צערעמאניע פון „ליידען", אום זיך צו רייניגען פון זינד. די „הייליגע פויערטע" רייסט אפ ריטלעך פון די ביימער און נעהמט זיך שמייסען איבער די הענד, איבער'ן פנים, ביז עס שפריצט בלוט. פויערים - חסידים ברענגען צו איהר שפילקעס און טשוועקעס און זי שטעכט זיך אין לייב, אין די הענד, און מיט די נעגעל צוריסט זי זיך דאס פנים. זי פייניגט זיך אזוי לאנג, ביז דער עולם-חסידים נעהמט איהר נאכטון. מען נעהמט זיך שמייסען, בייסען, רייסען מיט די נעגעל, מיט טשוועקעס, ביז בלוט הויבט אן שפריצען. אזוי רייניגט מען זיך פון זינד. און וועהרענד דעם זינגט מען לויב-לידער צו דער „הייליגער", און די קאליקעס שטופען זיך צו איהר, זי זאל זיי היילען. מענשען אויף קוליעס, קרעציגע, לונגען-קראנקע, אויסגעצעהרטע מענשען מיט אונהיילבארע קראנקהייטען, בלינדע, לאמע און פערשידענע אנדערע ליידענדע שטופען זיך צו דער „הייליגער" אנא, שרייען צו איהר, אז זי זאל זיי בעריהרען מיט א האנד, וועלען זיי געזונד ווערען. זי זאל זיי א שמייס טון מיט א ריטעל, וועלען זיי געהיילט ווערען.

די „הייליגע" פויערטע נעהמט זאגען תפלות מיט פלאמענדיגע אויגען, זי לויפט ארום אין א רעדעל ווי וואהנזיניג, און זי בעריהרט די קראנקע. זי שמייסט מיט ריטלעך אין די פנים'ער פון די ארומגעזאמעלטע, און דער רעליגיעזער עקסטאז וואקסט פון מינוט צו מינוט. די חסידים טאנצען און זינגען מיט ווילדע קולות. אפטמאל קומען אויך פאר אויסגעלאסענע סצענעס.

די פאנאטישע פויערים, חסידים פון דער הייליגער פויערטע, גלויבען, אז אנא סאפא בעוויזט מופתים. מען דערצעהלט אין דער גאנצער געגענד, אז די „הייליגע" אנא היילט אלע קראנק, אז ווען זי ריהרט אן א בלינדען, ווערט ער זעהענדיג, קרומע נעהמען געהן פון א שמיץ מיט א ריטעל א. א. וו.

זעלבסטפערשטענדליך, זענען איהרע אלע „מופתים" בלויז איינרעדענישען פון דער פאנאטישער און אבערגלויבערישער מאסע פויערים פון יענער געגענד אין די קארפאטען-בערג, וואו דאס ליכט פון בילדונג און אויפקלערונג איז נאך זעהר טונקעל.

דער גרעסטער מופת איז דער, וואס די „הייליגע" נעהמט נישט קיין געלד פון די גלויביגע חסידים. צי וואס דארף זי געלד? זי האט אלץ, וואס זי דארף. די פויערים ברענגען איהר מתנות, מילך און קעז און פוטער און ברויט. מאנכע חסידים ברענגען איהר זאגאר א שאף אדער א קליין חזיר'ל. בלויז די גלחים פון דער קירכע אין קאלצאווע דלאהע מאכען א גוט געשעפטעל. זיי פערקויפען, נעמליך, אין פלעשער דאס הייליגע וואסער, וואס די בעל מופת'טע האט געבענשט.

אינטערעסאנט איז נאך די געשיכטע, ווי אזוי די „הייליגע" אנא איז נתגלה געווארען.

זי האט, אלס פויערטע, געלעבט שטענדיג זעהר צוריקגעצויגען פון מענשען. מען האט געוואוסט, אז זי שפייזט זיך בלויז מיט ווארצלען און שוועמלען, וואס זי קלויבט אין וואלד. מען האט אימער בעמערקט, ווי די פויערטע רעדט צו זיך אליין מיט פערגלאצטע אויגען, ווי זי פאלט צו דער ערד און רייסט זיך מיט די נעגעל דאס פנים. דאס אליין איז ביי די פאנאטישע פויערים שוין געווען גענוג זי צו האלטען פאר א „הייליגער".

אין קאלצאווע דלאהע איז געווען א שיקסע, א שטיקעל משוגע'נע. די שיקסע האט געקרעהט ווי א האן. די פויערים האבען געזאגט, אז עס זיצט אין איהר א „בייזער גייסט". ביי אונז, יידען, הייסט דאס, להבדיל, א דבוק. האט אט די שיקסע דערצעהלט, אז זי האט איינמאל אין פענסטער פון דער פויערטע אנא סאפא'ס הייזקע געזעהן די הייליגע מוטער מאריא, די מאמע פון יעזוס'ן. זי האט געזעהן — האט זי געזאגט — ווי אנא סאפא רעדט מיט דער הייליגער מאמען.

אנא סאפא האט דעמאלט ארייננערופען די שיקסע אין כאטע, אוועקגעזעצט זי אין מיטען שטוב און געהייסען דעם „בייזען גייסט" ער זאל ארויספליהען פון דער שיקסע.

און די שיקסע — האט מען דערצעהלט — איז ווירקליך געזונד געווארען. זי איז בעפרייט געווארען פון דעם „בייזען גייסט", און זי האט אויפגעהערט צו קרעהען.

דאס איז געווען איהר ערשטער „מופת".

א געהיימניש מיט א ספר-תורה אין לובלין

וואס דערציילט דער נאלענטשאווער רב.—דער געהיימנישפולער קריסט.—א פערשטארבענער יוד און א אנטלאפענע אלמנה.—פון וואנען שטאמט די ספר-תורה?

„לובלינער טאגעבלאט" דערצעהלט:

א געהיימנישפולער קריסט האט געבראכט א ספר תורה צום נאלענטשאווער רב, וועלכער וואוינט אין לובלין, און צוזאמענהאנג דערמיט האט דער נאלענטשאווער רב געגעבען פאלגענדע אויפקלערונגען:

נאך שבועות איז צו איהם געקומען א קריסט און איהם געוויזען א אפשריפט, דורך קאלקפאפיער פון א ספר-תורה. דער קריסט האט זיך געריהמט, אז דאס האט ער אליין געשריבען. דער רב האט אבער דערקאנט, אז דאס איז שריפט פון א ספר תורה און פארגעלעגט דעם קריסט צו ברענגען דאס ספר. אין עטליכע טעג ארום האט דער קריסט געברענגט דאס ספר און דערצעהלט, אז ער האט א הויז אויף ביכאווסקא גאס, אין זיין הויז האט געוואוינט א יודישער לאקאטאר, וועלכער האט איהם עטליכע יאהר קיין דירה-געלד נישט געצאהלט. דער לאקאטאר איז געשטארבען, די אלמנה איז ערגיץ וואו אוועקגעפאהרען, און דער קריסט, אלס בעל-הבית האט צוגענומען אלע זאכען פון יודישען לאקאטאר, דערונטער אויך די ספר-תורה. אויף דער עצה פון בעקאנטע יודען האט דער קריסט געברענגט דאס ספר צום נאלענטשאווער רב, ווען ער האט דאס ספר געגעבען אלס פקדון ביז די אלמנה וועט צוריקקומען. דער נאלענטשאווער רב האט צוגענומען דאס ספר, קיין סוד דערפון נישט געמאכט, נאר געמאלדען דעם גבאי פון שניידערשען מנין אז ביי איהם איז פערהאן א ספר, צו וועלכען מען דארף האבען נייע עץ-החיים'ס, ווייל די אלטע זענען געווען צובראכען.

„די אינפארמאציעס פון נאלענטשאווער רב קלערען נאר אויף איין זייט פון דעם ענין — ווי אזוי דאס ספר איז געקומען צום רב און וואס מיט'ן ספר איז געשעהן. עס בלייבט אבער דערווייל נישט אויפגעקלערט א גאנצע רייה אנדערע מאמענטען פון דאזיגען געהיימנישפולען ענין.

קודם כל איז קלאר, אז דער קריסט האט געמיינט דאס ספר צו פערקויפען. צו דעם צוועק האט ער געמאכט א'ן אפשריפט פון ספר און מיט אזא „פראבקע" איז ער אוועק אין נאס זוכען קונים. צום רב איז ער געקומען מסתמא דערפאר, ווייל ער האט געהאלטען אז א רב איז דער בעסטער קונה פון אזא „סחורה". ברענגענדיג דאס ספר צום רב האט דער קריסט זיך ארומגעדרעהט, אז קיין געלט וועט ער נישט בעקומען, דאס ספר וועט מען איהם צוריק נישט געבען און ער האט זיך דעריבער אפגעטראגען.

עס מוז אבער קלאר ווערען, ווער איז דאס געווען דער יודישער לאקאטאר אויף ביכאווסקע גאס אינ'ם כלומרשטען הויז פון קריסט? א יוד, וועלכער האט אין זיין פריוואטער וואוינונג א ספר תורה איז נישט אזא אפגעריסענער. מסתמא וואלט ביי איהם [illegible] א מנין, א מנין יודען וואלט דאך נישט געלאזט דאס ספר אויף הפקר, די אלמנה פון א יוד, וואס פערמאגט א ספר תורה, וועט אויך נישט איבערלאזען אויף הפקר א ספר, און מעגליך מאכען, אז דאס ספר זאל ארייגפאלען צו א קריסט אין די הענד, עס ווילט זיך אויך נישט גלויבען, אז די אלמנה איז סתם אוועק און איבערגעלאזט די דירה מיט אלע זאכען אויף הפקר פאר'ן בעל-הבית. ווען אפילו דאס זאל זיין אמת, גיט נישט דעם בעל-הבית פון הויז די רעכט צוצונעהמען א הפקר פערמעגען, ווען אזא זאך ווערט מיטגעטיילט דער פאליציי און זי ווערט דער אפוטרופוס איבער'ן פרעמדער פערמעגען. דער געהיימנישפולער קריסט האט זיך אבער ווי זאגט, אליין צוגענומען די ירושה.

עס קען אויך זיין א חשד, אז אין יענעם כלומרשטען הויז אויף ביכאווסקע גאס האט געוואוינט א פראפעסיאנעלער גנב, וועלכער האט די ספר תורה ארויסגעגנבעט פון א שוהל אדער בית-המדרש און עס קען מעגליך זיין, אז די אלמנה אדער אפשר נאר א „קאקאנקע" פון אזא גנב האט איבערגעלאזט די וואוינונג אויף הפקר צוזאמען מיט'ן ספר, מיט וועלכען אזא פערשוינטע האט זיך נישט געקאנט קיין עצה געבען.

אלענפאלס פעדערן נישט קיין צוטרוי די אויפקלערונגען פון געהיימנישפולען קריסט, און מאקע ערשט איצט, נאך די אויפקלערונגען פון געעהרטען נאלענטשאווער רב, ווערט דער גאנצער ענין נאכמעהר געהיימנישפול און עס איז דרינגענד נויטיג אנצוהייבען א אויספארשונג, כדי פעסטצושטעלען: 1) ווער איז דער קריסט? 2) וואו געפינט זיך זיין הויז? 3) ווער איז דער יודישער לאקאטאר? 4) וואו איז פערשוואונדען די אלמנה? 5) וואס פאר א ירושה איז געבליבען פון יודישען לאקאטאר און וואס איז מיט דער ירושה געווארען? 6) פון וואנען שטאמט די ספר תורה?

די בלוטיגע דראמע אין א נאכט פון ארגיעס

סענסאציאנעלער מארד-פראצעס אין פאריז

פאריז.

די פאריזער געשווארענע ריכטער וועלען זיך דארפען ארויסזאגען וועגען זעהר א סענסאציאנעלער מארד-אפערע. אפיציעל ווערט אנגעגעבען, אז דער פראצעס וועט דויערן צוויי זיצונגען, אבער געמיינט ווערט אז דער פראצעס וועט זיך פערציהען פיל לענגער, עס וועלען ארויסטרעטען אזעלכע צוויי אדוואקאטען ווי מארא זשאפערי און קאמפענקי. מארא זשיאפערי וועט פערטיידיגען די אנגעקלאגטע, קאמפענקי וועט ארויסטרעטען פאר'ן ציוויל-צד.

די דראמע וועט אויפדעקען זעהר טשיקאווע ווינקעלעך אין די פאריזער טויכע פענסטער.

די געשיכטע פון דעם פראצעס איז פאלגענדע:

דעם 6-טען דעצעמבער ווען מאר. ווילער איז געקומען אהיים האט זי טעלעפאנירט צו דער פאליציי: [redacted]

— איך האב פערוואונדעט מיין מאן! שיקט מיר א דאקטאר!

— מאן!?

— 20 די שאלטרען!

באלד איז אנגעקומען פאליציי. זי האט געטראפען די סטודענטין אין זעהר א קאלטבלוטיגען צושטאנד, זי האט זיך געפירט, און שלאף-צימער איז געלעגען דער טויטער קערפער פון איהר מאן, צווישען בעט און קאסטען, ער האט בעקומען א קויל אין די לונגען. א צווייטע קויל האט איהם צובראכען דעם שארבען.

פון אנהויב האט דאס געהייסען, אז זי האט גערנישט געוואוסט, אז ער איז פערוואונדעט, אבער באלד האט מאר. ווילער חרטה געהאט און ערקלערט:

— איך האב איהם געשאסען אויס רחמנות. מיין מאן האט מיר תמיד געזאגט: „אויב איך בעגעה זאלבסטמארד, זאלסטו מיך פערענדיגען!".

די אויספארשונג האט אויפגעדעקט זעהר פערדארבענע געשעהענישען. ראבערט ווילער האט שוין פיר מאל חתונה געהאט. זיין פרוי זשאנע — דריי מאל. זיי האבען זיך בעקענט אין יאהר 1923. ווילער איז געווען זעהר שעהן, זשאנע אויך. ווילער איז געווען ארים, זי איז געווען רייך. איהר פאטער האט איהר געגעבען דריי טויזענד פראנק א וואך. זי האט ווילער'ן אויפגענומען ביי זיך. זיי האבען געלעבט צוזאמען. אין יאהר 1928 איז זייער איינוואוינונג רעגולירט געווארען. א מיידעלע איז געבוירען געווארען. ווילער האט געמאכט אלערליי ארגיעס, אין וועלכע ער האט אויך ארייגעשלעפט זיין פרוי.

ווילער האט אויך ענטציקט זיין פרוי דורך זיינע דערצעהלונגען פון זיינע העלדענטאטען בעת דער מלחמה. ער האט בעקומען אלערליי אויסצייכנונגען. זי האט געהאט גרויס דרך ארץ פאר ווילער'ן. ווילער פלעגט בכלל טעראריזירען אלע זיינע פרויען. בעת דער מלחמה איז ער פערוואונדעט געווארען, פון זיין אפעראציע איז ווילער ארויס א קראנקער און פלעגט קריגען נערוועזע אנפאלען.

אזא מין קריזיס האט ער געהאט פאר דער דראמע. ער מיט זיין פרוי זענען אוועק אויף א נעגער-באל. פון דארט זענען זיי געקומען זעהר אויפגערייצט.

ווילער האט בעקומען א קריזיס ער האט זיך אויפגעהויבען. פלוצים האט ער געפונען א רעוואלווער אין זיין פושאמע.

— איך וועל דיך דערהרגענען! — האט ער זיך אפגערופען צו זיין פרוי. — איך וועל דערהרגענען דאס קינד און דערנאך וועל איך זיך אליין דערהרגענען.

זי האט זיך דערשראקען און פאר גרויס שרעק האט זי געשאסען.

זעהר וויכטיגע עדות זענען דא פון ביידע זייטען און דער פראצעס וואס וויקעלט זיך איצט פאר'ן נאנדער וועט געוויס ארייגברענגען א אויפקלערונג אין דער געהיימנישפולער געשיכטע.

געהיימניספולע געשיכטע
וואס האט פאסירט אין לאנדאן

א מערקווירדיגע געשיכטע איז זיך די טעג פארלאפען אין לאנדאנער איסט-ענד מיט א גרינעם יורען.

אנ'אונגארישער יוד, א תלמיד־חכם איז נעקומען צופאהרען נאך לאנדאן אויף א קורצער צייט. ער האט גענומען א דירה און כאר זיינע בריף האט ער געהאט אנ'אנדערען אדרעס ביי זיינעם א בעקאנטען יורען, וועלכען קיינעם א חוץ זיין פרוי האט נישט געוואוסט.

ווען די צייט איז געקומען אפצופאהרען פון לאנדאן, האט זיך דער יוד געכאפט, אז ער האט נישט אויף הוצאות הדרך.

איז ער זיך מישב און שיקט א בריף צו א געוויסען רב אין לאנדאן, וואס פערנעהמט א גאנץ גרויסען ארט ביי די רייכע יודען, אז ער זאל איהם ועהן צו העלפען, מיט עפעס, כדי ער זאל קענען אפפאהרען אהיים.

אין בריף האט ער אריינגעלעגט א געוויסען דאקומענט, פון זיין יחוס און אפשטאמונג כדי עס זאל האבען א גרעסערען איינדרוק, דעם אדרעס האט ער אנגעגעבען פון זיין פריינד, אויף וועלכען ער האט אלע בריף בעקומען.

אין א טאג צוויי ארום זענען איהם די דאקומענטען מיט א בריף צוריקגעשיקט געווארען פון יענעם רב, אז ער קען איהם נארנישט העלפען.

דער יוד איז געווארען אביסעל פערצווייפעלט, אבער אין א טאג ארום האט ער ווידער בעקומען א בריף מיט אנ'אומבעקאנטען נאמען, אז דינסטאג נאך יום־כפור זאל ער זיך איינגעפינען אין דעם און דעם ארט.

דער יוד איז אביסעל פרעהליכער געווארען. ער האט געמיינט, אז דער רב האט זיך פארט מרחם געווען אויף איהם, און וועט איהם מיט עפעס העלפען, אין ער איז טאקע געקומען דינסטאג אין דער ריכטיגער צייט צום פלאץ, פונקט אזוי ווי עס איז געווען אנגעוויזען אין געהיימען בריף.

באלד ווי ער איז צוגעקומען צום ארט, זענען צו איהם צוגעגאנגען צוויי פערזאן, און איהם אנגערופען ביים נאמען ווען ער האט געענטפערט אז ער, איז עס טאקע, האבען זיי איהם געפרעגט צי ער האט א פאס.

ער האט זיי אויסגעפיהרט אין זיין וואוינונג און געוויזען זיין פאס, ווען די צוויי האבען געזעהן, אז ער האט א פאספארט, האבען זיי איהם א פרעגע געטאן, אויב ער האט שוין אויף הוצאות צו פאהרען אהיים.

דער יוד האט שוין געוואוסט, אז דאס זענען צוויי דעטעקטיווען, און ער האט זיי געענטפערט, אז ער האט שוין אויף הוצאות, די צוויי האבען איהם א פרעגע געטאן, גלייך, ווערעשע פאהרט ער אפ פון לאנדאן, ער האט זיי געענטפערט, אז דאנערשטאג וועט ער אפפאהרען.

— אויב אזוי — האבען די דעטעקטיווען געענטפערט — וועלען מיר קומען אייך זעהן דאנערשטאג אויב איהר זענט שוין אפגעפאהרען.

דער יוד איז נאטירליך אפגעפאהרען, אבער די געהיימניש פון מסר'ן איהם פאר די דעטעקטיווען איז אומפערשטענדליך!...

פון וואנען האבען זיי געוואוסט זיין אדרעס, אויף וועלכען ער פלעגט בעקומען בריף? בלויז דער רב צו וועמען ער האט זיך געווענדעט ווענען הילף, האט דערפון געוואוסט, און פון וואנען האבען די דעטעקטיווען געוואוסט צו פרעגען אויב ער האט שוין אויף הוצאה, ווען דער רב וואלט זיי דאס נישט אויסגעזאגט?...

אין יודישען לאנדאן טומעלט זיך מיט דער געשיכטע.

דאס געוויסען פון „פערשטארבענעם" פאטער האט זיך אפגערופען
די געשיכטע פון א יודישער קריגס־יתומה

לעמבערג.

בעת דער מלחמה איז דער לעמבערגער שוסטער יוסף בער ד—ן גענומען געווארען צום מיליטער. אין דערהיים האט ער איבערגעלאזט א פרוי, וועלכע איז געווען מעוברת,

ס'איז זיך לייכט פארצושטעלען וואס ס'האט זיך אפגעשפילט אין הארצען פון דעם יונגען חתן־בעל בעת מ'האט איהר מאן גענומען צום מיליטער און איהם אוועקגעשיקט אויף דעם פראנט, אבער זי האט געמוזט מסכים זיין צום ראזיגען גזרה, האפענדיג, אז גאט וועט העלפען און איהר מאן וועט בשלום און בקרוב אהיימקומען.

דער יונגערמאן איז אפגעגאנגען אויפ'ן איטאליענישען פראנט און האט געקעמפט אין דער עסטרייכישער אפטיילונג ביי דער פיאווע, דארט איז ער גענומען געווארען אין געפאנגענשאפט פון ד' יאיטאליענישע חילות.

לאנג האט זיין ווייב, מעלכע האט אינצווישען געבוירען א מיידעל און געלעבט אין גרויס רחקות געווארט אויף א ידיעה פון איהר מאן. ערשט אכט חדשים שפעטער ווי ער איז גענומען געווארען געפאנגען, האט זי בעקומען א בריף פון מאן, אז ס'געהט איהם נישט שלעכט, און ער האט א מענליכקייט אוועקצופאהרען קיין אמעריקא.

דאס איז געווען זיין ערשטער און לעצטער בריף. מעהר האט ער נישט געשריבען. זיין משפחה האט נישט געוואוסט, וואו ער איז אהינגעקומען, ווי א שטיין אין וואסער.

אין די ערשטע יאהרען נאך דער מלחמה האט זיין ווייב געמאכט די נויטיגע שריט ביים אמעריקאנישען קאנסול אין ווארשע אז מען זאל איהר מאן אויפזוכען אין אמעריקא ווייל זי איז געהען איבערצייגט דאס ער געפינט זיך אין די בעראייניגטע שטאטען. אז ער וועט זיך אפרופען, און וועט ווי מיט'ן קינד אראפנעהמען קיין אמעריקא און זיי דארט גליקליך מאכען.

אבער מען האט איהם נישט בעוויזען אויסצוגעפינען אין אמעריקא דערווייל איז דא זיין ווייב אויס געגאנגען פאר א שטיקעל ברויט.

אין יאהר 1926 איז זי פערקראנקט געווארען און איז געשטארבען, איהר מיידעל איז געבליבען א קיילעכדיגע יתומה, קרובים, פרומע און גוטע לייט האבען זיך בעמיהט, מען זאל די קליינע יתומה אויפנעהמען אין בית־יתומים. לכתחילה איז דאס געגאנגען גענוג שווער, דאן האט מען פ' אויפגענומען.

זייט יענער צייט זענען ווידער אוועק דרייטהאלבען יאהר. אינצווישען האט זיך דער אמעריקאנער קאנסולאט אין ווארשא אנגעהויבען פעראינטערעסירען מיט דער יתומה.

ס'האט זיך נעמליך ארויסגעשטעלט, אז איהר פאטער איז טאקע פון איטאליען בשעתו אוועק קיין אמעריקא און זיך בעזעצט אין באלטימאר. דארט האט ער זיך געעפענט א רעסטאראציע פאר דעם געלד, וואס ער האט צונויפגעשפארט זייענדיג אין דער איטאליענישער געפאנגענשאפט.

ער האט לכתחילה נישט געקלערט וועגען זיין הויזגעזונד, ווען זיין געוויסען האט זיך ביי איהם גערירט איז שוין געווען צו־שפעט. דעמאלט האט שוין זיין ווייב נישט געלעבט.

האט ער דעריבער בעשלאסען גליקליך צו מאכען זיין טאכטער, אויב ס'איז איהם שוין נישט געווען בעשערט צו זעהן גליקליך און צופרידען זיין ווייב איצט איז ער אראפגעקומען קיין לעמבערג געשטעלט דעם ווייב א נייע א בעסערע מצבה אויפ'ן ארט פון דער אלטער, וועלכע איהרע קרובים האבען איהר געשטעלט און נעהמט אראפ זיין טאכטער, וועלכע האט זיך דערווייל דא אויסגעלערנט דאס שניידער־פאך.

טעלעגראמען

געשלאסען די ווינער הויך-שולען
צוליב געשלעגען צווישן „היימוועהר" און סאציאליסטישע סטודענטען

ווין, 30. (אטע) די ווינער טעכנישע הויך־שול איז צוליב די געשלעגען צווישען דער היימוועהר און די סאציאליסטישע סטודענטען געשלאסען געווארען. די היימוועהר האט נישט אריינגעלאזען די סאציאליסטישע סטודענטען צו די לעקציעס, וואס האט דערפיהרט צו גרויסע געשלעגען.

אויך אין אוניווערזיטעט איז געקומען צו צוזאמענשטויסען צווישען דער היימוועהר און די סאציאליסטישע סטודענטען. די סאציאליסטען האבען געמוזט פערלאזען דעם אוניווערזיטעטס־בנין זעלבסטפערשטענדליך, אז די היימוועהר האט נישט פערגעסען אן די יודישע סטודענטען, וועלכע זענען געשלאגען געווארען צוזאמען מיט די סאציאליסטען, גרעסערע אפטיילונגען פאליציי געפינען זיך פאר דער אוניווערזיטעטס געביידע.

דערשאסען צוויי ברילאנטען-סוחרים

קאונא, 30 (צ.טוא.) פון מאסקווע מעלדעט מען, אז די צוויי בעקאנטע הענדלער פון ציהרונג קליינער און טייטעל זענען דערשאסען געווארען בעת'ן אריבערגעהען די גרעניץ פון ליטע קיין רוסלאנד.

אלבערט איינשטיין
עהרען־דאקטאר פון דער סארבאנע

פארין, (יט"א) דעם 8־טען נאוועמבער ה. י. וועט אין דער פאריזער סארבאנע (אוניווערזיטעט) פארקומען די צערעמאניע פון איבערגעבען פראפ. אלבערט איינשטיין דעם דיפלאם פון עהרען־דאקטאר פון דער סארבאנע.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וקלעדקעס אויף פלאטפוסען, קונסט־ליכע פיס, גארטעלען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5—7 אוו.
צוריי געקעהרט.

דער מאלפע-מענש
(43 (סענס.־ציאנעלער ראמאן)

נאך א קורצען ישוב־הדעת איז מאריס אריין אין דער בעהעלטעניש פון דער מאלפע. האלטענדיג דעם רעוואלווער אין איין האנד, און א לעמפעל — אין דער צווייטער.

ביידע צימערן, אין וועלכע עס האט געוואוינט דער ארנג־אוטאנג זענען געווען ציכטיג צוגערוימט, אבער אין דער לופט האט זיך דאך שטארק געשפירט דער ספעציפישער ריח פון א חיה'שער נארע.

אין איינעם פון די צימערן איז געשטאנען אנ'אייזערן בעטעל מיט א פוכענעם קישען און א וואלענער קאלדרע, און א ווייכער טיפער פאטעל פאר דער מאלפע ספעציעל צום אויסרוהען זיך.

חוץ מזה האבען זיך נאך אין צימער געפונען דריי קראקעס־באלעמס צו שפילען זיך...

איצט איז שוין קלאהר געווארען ווי־אזוי באב פלעגט אומבעמערקט פערשווינדען פון שטוב, און ווי ער פלעגט אומבעמערקטערהייד צוריקקומען:

אין דער וואנד איז געווען דורכגעבויערט א קוואדראט־לאך אנ'ערך זיבען פוס הויך פון דער ערד. צוויי שטאלענע שטאנגען אריינגעבויערט אין דער וואנד האבען מיט זיך פארגעשטעלט א מין לייטער פאר דער חיה.

קיין שום סימנים פון בלוט איז דא נישט געווען צו בעמערקען, ווי אויך קיין שום שפורען, אז באב האט אנטיילגענומען אינ'ם שטרייט די פאריגע נאכט.

מאריס איז ווידער צוריקגעגאנגען אין גאבינעט.

די רעוויזיע האט נישט געגעבען קיין רעזולטאטען.

אין קליינעם צימערל אבער, וואו ער האט די פאריגע נאכט אונטערגעהערט דעם שמועס צווישען סטעללא מענדאזא און דעם בעראנעס, זענען אויף דעם פענסטער געווען קענטיג שפורען פון א בארוועסען פוס און פון א שווארצען קערפער, וועלכען מ'האט משמעות געשלעפט דורכ'ן פענסטער אין זאל אריין.

דערווייל האט דער שאפער, וועלכער האט געבראכט צופיהרען מאריס'ן אין „גריף טאופוס", בעוויזען צוריקצוקעהרען זיך קיין טשעכטשעסכער און אראפצוברענגען צוויי פאליציאנטען.

מיט זייער הילף האט מאריס מעהר־וועניגער פעסטגעשטעלט דעם וועג פון'ם ענטלאפענעם אין גארטען: אויפ'ן זאמד זענען נאך ערטערווייז געווען קענטיג בלוט־פלעקען, און ערטערווייז איז אויך דאס גראז געווען צוקניידטשט.

— די פראגע איז די, ווער האט בעקאנט אוועקטראגען די פרוי, — האט געזאגט דער אינספעקטאר לאיל, נאך דעם, ווי ער האט אויסגעהערט מאריס'עס דערקלערונגען — עס זעהט זיך אויס, אז ביידע זענען אומגעבראכט געווארען אין שלאס, און אז באב האט אפגערוימט זייערע ביידענס קערפערס. אין זיין בעהעלטעניש זענען נישטא קיי, שפורען פון בלוט. פון דעם קאן מען אורטיילען, אז ער איז נישט געווען אין שלאס בעת'ן מארד. ווען מיר וואלטען געפונען די מאלפע, וואלטען מיר דעם ענין שנעל אויפגעקלערט. איצט איז, זעלבסטפערשטענדליך, אז דער „קעפ-פאנגער" איז טאקי דער גרעגארי פען בכבודו ובעצמו, — האט דער אינספעקטאר פארמגעזעצט — איך האב מיט איהם געכטען גערעדט,

און ער האט געמאכט אויף מיר דעם איינדרוק פון א הלב־משוגענעם מאניאק.

— איך בין אין דעם נאך נישט אינגאנצען זיכער, — האט מאריס פארזיכטיג געענטפערט — מעגליך, אז מיינע בעהויפטונגען וועלען זיך אייך אויסווייזען פאר אויסטערלישע, אבער איך וואלט געוועזן שטארק איבערראשט, ווען מיסטער גרעגארי וואלט זיך ארויסגעוויזען פאר א מערדער. איך בין זיך מודה, — האט ער צוגעגעבען — אז דאס וואס זענען נישטא קיין שפורען אין באב'ס בעהעלטעניש, צוטומעלט מיך א ביסעל. אפשר זענט איהר גערעכט. אלענפאלס, לאזט נישט אראפ קיין אויג פון פען'ען, ביז איך וועל זיך נישט פערבינדען מיט דער הויפט־קאמענדאנטור.

דערווייל איז אנגעקומען דער צווייטער פאליצי־בעאמטער, וועלכער האט ארומגעזוכט אין דעם צווייטען טייל פון פארק, און געמאלדען, אז עס זענען געפונען געווארען שפורען ביים טויער, וואס פיהרט צום פעלד ארויס.

אלע דריי זענען שנעל אהין אוועק.

די שפורען זענען געווען קענטיג אין ביידע זייטען פון'ם אפענעם טויער.

אין דער נאהענט איז געלעגען א גרויסע קופע פוילע בלעטער, אויף וועלכער עס איז נאך געווען קענטיג דער אפדרוק פון א מענשליכען קערפער.

עס האט געמאכט דעם איינדרוק, אז עמיצער האט זיך דא צוגעזעצט אפרוהען, און אוועקגעלעגט נעבען זיך די שווערע משא, וואס ער האט געטראגען.

הינטער דעם טויער אבער זענען די שפורען אינגאנצען פערלוירען געגאנגען.

קאפיטעל דריי און צוואנציג
דער אויטאמאביל.

האלב פינף א זייגער האט אדעלע אפגעווארט מאריס'ן צום טיי.

דריי פערטעל פינף איז זי צוגעגאנגען צו דער טיר און ארויסגעקוקט אין דרויסען.

פינף א זייגער האט זי מיט פערביטערונג און פערדרוס אליין אפגעטרונקען טיי און געהייסען דעם שטוב־מיידעל אפרוימען פון טיש,

מאריס האט פערגעסען און איז נישט געקומען!

זעלבסטפערשטענדליך, וועט ער האבען א פערענטפערונג.

אדעלע האט זי אליין געפרובט צוטראכטען.

זי איז ארויפגעגאנגען צו זיך אין צימער, און גענומען לייענען און פערטיפען זיך אין די פערשידענע סצענעס פון איהר סצענאר.

מארגען האבען ווידער געזאלט פארקומען אויפנאהמעס אבער די ארבייט האט זיך ביי איהר נישט בעקלעבט.

איהרע געדאנקען זענען עקשנות'דיג געווען פערנומען מיט מאריס'ן, מיט לעמעל פאס'ן, מיט דער סצענע, פון וועלכער זי איז נעכטען אין אווענד געווען אנ'עדות...

אדעלא האט אינדערפריה געזאגט צווארס'ן, אז ביי נאכט האט זי געזעהן פאס'ן. דער אלטער איז אבער נישט געווען נייגעריג דאס צו וויסען, און ער האט זיך ביי איהר גארנישט פונאנדערגעפרעגט.

זי האט דעריבער בעשלאסען נישט צו דערצעהלען איהם, וועגען דער מאדנער בעגעגעניש פון פאס'ן מיט א פערשוין אין א פערמאכטען אויטא, נישט וועגען דער ווייבערישער האנד, וואס האט זיך געזעגענט מיט פאס'ן פון אינעווייניג ארויס און נישט וועגען דעם גרויסען ברילייאנט אויף דער האנד פון געהיימען אויטאמאבילסט...

(פארטזעצונג קומט).

הײנט—ערעפענונג פון דער סײם=סעסיע

(ענדע פון דער 1־טע זײט).

אײף די בעראטונגען פון די קלובען פ. ר. אין „פיאסט" איז בעשלאסען געװארען צו שטיצען דעם פארשלאג װעגען אַן׳אוגצוטרוי־װאטום פאר דער רעגירונג, בכלל איז פאר׳ן „צענטראָ־לעװ" געבליבען צו בעשליסען נאר א פארמעלע פראגע, צי דער אונצוטרוי־װאטום זאל אריינגעטראגען װערען דורך יעדען קלוב בעזונדער, צי דורך איינעם אין אלעמענס נאמען, יעדענפאלס איז קלאר אז דער פארשלאג װעט אריינגעטראגען װערען צום סוף פון דער ביודזשעט־דיסקוסיע, יעדער פון די רעדנער װעט אנדײטען אין זײן רעדע, אז אַזא פארשלאג װעט געשטעלט װערען.

װאס די רעגירונג האט בדעת צו טון, איז נאך נישט בעװאוסט; מ׳װייסט נאר, אז ס׳װעט רעדען דער פינאנץ־מיניסטער מאטושעװסקי און כ׳איז נאך נישט זיכער, צי ס׳װעט ארויסטרעטען דער פרעמיער שװיטאלסקי, װאהרשיינליך װעט קיין פאליטישע עקספאזע בכלל נישט זיין, די רעגירונג װעט זיך בעגנוגענען מיט אַן׳עקאנאמישער בעלויכטונג פון דער לאגע.

װארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין סיים זענען הײנט אנגעקומען פון מלוכה־טריבונאל די אקטען פון ענין טשעכאװיטש.

װארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף דער הײנטיגער זיצונג פון „צענטראלעװ" איז בעשלאסען געװארען אנטײלצונעהמען מארגען אין דער דיסקוסיע.

לעת עתה איז נאך נישט בעקאנט, צי דער פינאנץ־מיניסטער װעט נעהמען א װארט אויף דער הײנטיגער זיצונג.

װארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף דער הײנטיגער זיצונג פון געכסטען געריכט איז בעשטעטיגט געװארען דער בעשלוס פון דער ס׳לוכהשער װאהל־קאמיסיע, װעגען פסלען די מאנדאטען פון דעפ. טאזשאריצקי (פױערים־פארטײ) און מארקאװסקא (פ.פ.ס.) אויף זײער ארט געהען אריין: יאנוש און סטאשקאװסקי פון ריזערװע ליסטעס.

צאל-פרעמיעס פאר תבואה-עקספארט

װארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) הײנט איז ערשינען א קאמוניקאט װעגען דער זיצונג פון עקאנאמישען קאמיטעט בײם מיניסטעריען־ראט. ס׳איז בעשלאסען געװארען צו בעשטימען אויף 5 חדשים צאל־פרעמיעס פאר תבואה־עקספארט פון 4 ביז 6 זלאטעס פאר 100 קילאגראם, הערבײ װערען די פרעמיעס אויסגעצאהלט נאר פאר סטאנדאריזירטע סחורה, די ציינגישען אויף עקספארט װעלען ארויסגעגעבען װערען די תבואה עקספארט־געזעלשאפטען, די פריצים האבען געפאדערט גרעסערע הנחות אבער מ׳האט זײ נישט נאכגעגעבען.

אפשטעלען די הוספות אויף 2-צימערדיגע דירות

פערלאנגען די לאקאטארען=פעראײנען

װארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די לאקאטארען־פעראײנען האבען זיך געװענדעט מיט א׳ בקשה, מ׳זאל ארויסגעבען א נאװעלע צום געזעץ װעגען לאקאטארען־שוץ, און װעגען אפשטעלען די הוספות אויף די 2־צימערדיגע דירות.

געפסל׳טע סײם-מאנדאטען

װארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קא־

דער רעגירונגס-קריזיס אין פראנקרייך דויערט

פאריז, 30. (א. ט. א.) הײנט האט דער פרעזידענט דומערג אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ מיט׳ן סענאטאר קלעמענטעל, דעם מיטגליד פון דער ראדיקאל־לינקער גרופירונג, װעלכער ער האט אנפערטרויערט די מיסיע פון בילדען א קאבינעט.

סענאטאר קלעמענטעל איז א געװעז. פינאנץ־מיניסטער בעת׳ן װעלט־קריג האט ער געשפילט א גרויסע ראליע אין צושטעלען קריגס־מאטעריאלען, איצט פערנעהמט ער דעם אמט פון װיצע־פארזיצער פון דער אינטערנאציאנאלער האנדעלס־ און אינדוסטריע־קאמער.

די גאנצע עפענטליכע מיינונג איז שטארק בעאונרוהיגט פון דעם רויערען קאבינעט־קריזיס.

יפו׳ער מאגיסטראט פערלאנגט

צו קינדיגען די רוטענבערג=קאנצעסיע

יפו, 30. (יט"א טעלעגראפיש) אונטער׳ן דרוק פון דער אראבישער רעמאנסטראציע פאר דער שטאט־פערװאלטונג, האט דער מאגיסטראט בעשלאסען צו פערלאנגען פון דער א"י־רעגירונג צו קינדיגען די רוטענבערג־קאנצעסיע. די יודישע ראטמענער האבען איבערגעלייענט א רעקלאראציע, אין װעלכער זײ פראטעסטירען געגען דעם, װאס דער ראװנער ענין איז בכלל געקומען אויפ׳ן סדר היום, און האבען פערלאזט די זיצונג.

מכוח א"י-סערטיפיקאטען

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראפיש) ביז הײנט האט די א"י־רעגירונג נאך נישט געגעבען קײן ענטפער אויף דער פארדערונג פון די ציוניסטען אויף ארויסגעבען 6 טויזענד סערטיפיקאטען. די רעגירונג װעט משמעות נעבען װעניגער, װי א העלפט. רערבײ װעלען די מאטיװען זײן פאליטישע און עקאנאמישע.

אראבער דערשטאכען א יודישען יתום

ירושלים, 30. (טעלעגראפיש דורך יט"א) הײנט בײטאג זענען אראבער װידער בעפאלען ריש־קינס יתומים־הויז און דערשטאכען א יתום.

הכחשה פון ד"ר רופין

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראפיש) די ידיעה אז ד"ר רופין זאל האבען רעזיגנירט פון זײן אמט אין ציוניסטישען עקזעקוטיװ שטימט נישט מיט׳ן אמת. דאגעגען איז יא אמת, אז ד"ר רופין האט זיך אפגעזאגט פון זײן אמט אין פרעזידיום פון „בית שלום".

אראבישע װעקסלען אין װארשא

װארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין א װארשאװער באנק איז אנגעקומען א סכום פון 20 טויזענד פונט װעקסלען פון דמשק׳ער סוחרים מיט אראבישע אונטערשריפטען.

9 מיליאן-דאלאר-הלואה

פאר יודישער קאלאניזאציע אין סאװיעט=רוסלאנד

װארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער אמעריקאנישער „אגראדזשאינט" האט געשלאסען אַן׳אפמאך מיט דער סאװיעטישער רעגירונג װעגען א הלװאת פאר דער יודישער קאלאניזאציע אויף א סומע פון 9 מיליאן דאלאר, אויף א טערמין פון 18 יאהר.

די נײ־ערעפענטע
„RIVIERA" צוקערניע
30 פיעטריקאװער 30
טעל. 10.756
עמפפעהלט די בעסטע צוקער־געבעקסען פון אײגענער אויסארבײטונג דורך ספעציעלע אנגאזשירטע װארשאװער בעסטע צוקער־בעקער. טעה, קאװע, מילך צו יעדער צייט. אויך שאקאלאד פון אלע פירמען צו פאבריקס־פרייזען. סאלידע בעדינונג!
צוליב דער שלעכטער צייט, ספעציעל בילינסטע פרייזען.

עלטערן!
אין מײן לאנג עקזיסטירענדע הדר=שולע װערען אנגענומען קינדער, װאס לערנען אין פאלקס־שולען צו לערנען: חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, תוספות, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריװ, װעלכעס צוזאמענשטעלען. ס׳װערען אויך אנגענומען אנפאנגער פון 5 יאהר אן, װאו ס׳װערט אין פערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך עברי, שרײבען־רעליגיעזע ערציהונג! צוגענגליכע פרייזען.
מנהל יחיאל דוד ראזענפעלד
פלאץ װאלנאשטשי (נייע שטאט) 6
קוער אפיצינע, רעכטס, 2. שט.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41=32
ספעציאליסט פאר הויט, װענערישע און מענער־שװאכע קראנקהייטען. הייצונג מיט קװארץ־לאמפע (הער־אויספאל)
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אװענד.

באַרדיני
31 פיעטריקאװער
גיט גרויס מיטאגן
פון 11 א זײגער פריה.
צו 1.20 זל. און 2 זל.
סאלידע בעדינונג!

האללא! האללא!
קלינגט טעל. 1,63-30
„Pogotowie krawiecka Kiersza" 91 זשעראמסקא
דגג־געװעלב. — מאסמענאלע אויספרישונג פון גארניטור 3 זל. א קלייד 2.80 זל. פאלטען פאר 3 זל. צוזאמען מיט׳ן אפנעמען און אפשיקען. עקספרעס װערט געװאשען, נעפארבט, איבערגעארבייט, נעניצעװעט, קינסטליך געצעירעװעט. מיר פארבען און װאשען פוטערס לויט׳ן לעצטען מאָדען.
10075

אנ׳ארט צו שלאפען
פאר א יונגערמאן, איז אפצוגעבען. צו ערפאהרען פיעטריקאװער 33 2-טער הויף, פארטער.

א שטוב מיט א קוך
איז אפצוגעבען פון זאפארט
צו ערפאהרען
פאלודניאװא 86
ביי זילבערשטיין.

צו פערדינגען
2 צימערן
מיט א קוך
געגויערט צו ערפאהרען
זשעלאנא 48.

אין דער ליכט=פאבריק
װאלבארסקא 23
װערט געברויכט
א לערן-יונגעל
באלד געצאהלט.

שטריקער
מיט 9-ער, 10-ער מאשינען אויסװערטס, קענען זיך זאפארט מעלדען. צו ערפאהרען ביי
ה. גרינבערג,
קילינסקי 34 893

א שטריקער
קען זיך מעלדען
פשעיאזד 39
ביי פינקעלשטיין
װאלינגע 19.

א פע־היגער יונגערמאן
זוכט בעשעפטיגונג
ביי האלץ־בראנזשע אדער ביי אנ׳אנדערע בראנזשע. ערקינדיגען בזשעזשינער 25 ביי זאמאשץ פאר ל.

זאפארט איבערצוגעבען
א געװעלב
און א שטוב אויף קילינסקי 131 צו ערפאהרען פראנט, אין געװעלב.

Zgubiono dokument
stałego urlopowania, wyd. przez P. K. U. w Kutnie na imię Lejb Majer Cwajgman, ul. 6-go Sierpnia 35. 063

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.
הײנט און פאלגענדע טעג!
פאליצמ"סטער טאגיעיעװ
אין די הויפטראלען:
Bogusław Samborski
Marja Magda
Zbyszko Sawan
Georg Marr
פערגרעסערטער ארקעסטער. ◆◆ פערגרעסערטער ארקעסטער.

צאהן=ארצט
St. Gelberg
װאוינט יעצט
14 Zawadzka 14
נעהמט אן פון 10-2 און פון 4-7.

װיכטיג נײעס!
א גרויסער אויסװאהל פון פערשידענע ביכער, װי אויך לידער פון קיפניס—זעליגפעלד און אנד. אויך פיעסען צו בעקומען ביים צייטונגס־פערקויפער
י. װעלביארזש, אלטשטאט 1
איך גיב אויך ביכער אהיים אויסצולײיענען מיט א ביליגען פרייז. אויך קויף איך אלטע ביכער.

Rutynowana
NAUCZYCIELKA
z dyplomem uniwersyteckim
udziela lekcji francuskiego.
D. BRAUNÓWNA, Kilińskiego 127
od 9–12 i 2–5 pp. 11326

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער־שװאכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 5—9 אװענד.
בעזונדערער װארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג־אקושער
נאַרוטאװיטשא 21.
טעל. 34-72
[illegible]

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און װענערישע קראנקהייטען און ליכטהיילאינסטיטוט.
נעמט אן פון 4—7 אין אװענד

א געװעלב
מיט ערשטקלאסיגער אײנריכטונג און עלעגאנטער װיטרינע אויף זשאװאדזקא־גאס, נעבען דער זשאכאדניע, איז פרײהײטליך פון זאפארט איבערצוגעבען. צו ערפאהרען במקרײצער, פיעטרקאװער 21, קוער אפיצינע, 1. שט.־מעקלערס געװאונשען

װאוינונגען
צו פערמיטען: 1 צימער און קוך, 2 צימער און קוך מיט אלע בעקװעמליכקײטען, װאונגען 4 צימער און קוך. צו ערפאהרען אלעקסאנדראװסקע 14, בײם װירט. 232
מעקלערס געװאונשען.

פרויען = פערבאנד װ. י. ז. א.
הײנט, דאנערשטאג, דעם 31. ד. ח. 8.30 אװ. קומט פאר אין פעראײנס־לאקאל פושעיאזד 2 א פארלעזונג פון דעפוטאט אדװ.
ה. הארטגלאס א. ד. ס.
„דאס יאהר 5689 אין ציוניזם"
אײנגאנג פאר מיטגלידער און זייערע געסט— אומזיסט! 11354

קומט צו אונז
װעט איהר הערען א 3=לאמפיגען ראדיא אין לוקסוס־אויספיהרונג
פאר 220 זלאטים
און איהר װעט אײך איבערצײגען, אז נאר מיר קענען דאס געבען, װאס אנדערע פערקויפען טייערער.
איהר װעט זיין צופרידען
Polskie Radjo
Inż. J. KRZYŻANOWSKI i S-ka
Andrzeja Nr. 4.

השבת אבדה.
איך האב פערלוירען 9 אדער 10 װעקסלען אויף א סומע ביז 600 זל., אמייסטען איז געװען זשירירט דורך ז. גרינבוים.
דער עהרליכער פינדער װערט געבעטען געגען בעלוינונג אפצוגעבען צו הענעך קאן, בזשעזשינער 3. די אלע װעקסלען װערען ערקלערט פאר אונגילטיג. 11343

השבת אבדה.
ס׳איז פערלוירען געװארען א פארטפעל מיט 95 זל. מזומן און װעקסלען װעלכע האבען פאר קיינעם קיין שום װערט נישט. 1) א װעקסעל אויף 40 זל., אויסשטעלער זשיפענשטשאװסקי, צאהלבאר 5.11.1929; 2) א װעקסעל אויף 50 זל. אויסשטעלער פראנציזשעק סמאלארעק, נאװאטקא 18, זשירא יענדע, צאהלבאר 3.2.1930; 3) א װעקסעל אויף 50 זל. אויסשטעלער קרופינסקי, צאהלבאר 10.11.1929; 4) א װעקסעל אויף 100 זל., אויסשטעלער גאלדבערג, צאהלבאר 8.12.1929, דזשערסקא 60; 5) א װעקסעל אויף 93 זל., אויסשט. רעדעצקי, זשירא מולטש, צאהלבאר 30.10.1929; 6) א װעקסעל אויף 50 זל. אויסשטעלער װאױטשעכאװסקי, זשירא שנײק, צאהלבאר 20.2.1930. אלע װעקסלען װערען ערקלערט פאר אומגילטיג. דער עהרליכער פינדער װערט געבעטען דאס געלד זיך צו האלטען אלס בעלוינונג און די װעקסלען אפצושיקען צו פ. זילבערבערג, אלעקסאנדראװסקא 6, פאפיר־געװעלב

אבאנעמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. [illegible] 8 זל. [illegible]
[illegible]
[illegible]
אנאנסען־פרייז: פאר׳ן טעקסט 12 גר. [illegible] 8 [illegible] 24 גר. [illegible]
[illegible]
[illegible] 100 [illegible] 5 גר. [illegible]